

Ujabb névsor: hazaérkezett munkaszolgálatos hadifoglyokról

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

III. ÉVFOLYAM 30. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1947. JULIUS 24.
5797 AB 7.

A lelki ujjáépítés hároméves terve

Irta: Sós Endre

I. Minden nappal közelebb jutunk augusztus elsejéhez, a magyar köztársaság és a magyar demokrácia nagy napjához: a hároméves terv gyakorlati megvalósításának kezdőpontjához.

Piros-fehér-zöld / szegélyes plakátok hívják fel a pesti utcák járókelőinek figyelmét a közelülő augusztus elsejére és arra, hogy ottják meg a hároméves terv sikeréhez elengedhetetlenül szükséges termelőeszközöket a gyűjtőgyáraktól.

Mindkét felhívás hasznos és fontos. Magyarországon eddig még nem volt terv-gazdálkodás. A közönség széles rétegeit tehát fel kell világosítani arról, mi az, amire most elérkeztünk? Ugyanakkor az is kétségtelen, hogy megsokszorozott gondossággal kell őrizniük — a legutóbbi tüzesetek után — gyárainkat, műhejeinket, kollektíváinkat.

Minden okunk megvan, hogy bízzunk a hároméves terv sikerében. Ha megnyertük — sokkal nehezebb körülmények között — a pénz stabilizációjának hatalmas csatáját, megnyerjük majd a hároméves terv ütköztető-sorozatát is. A magyar nép életössztöne és életakarata kétségtelenül megbirkózik a nehézségekkel.

II.

Igen, a magyar nép életössztöne és életakarata kétségtelenül győz majd a hároméves gazdasági hadjárat különböző szakaszaiban. Különösen akkor,

ha a hároméves gazdasági tervet párhuzamosan kíséri a kultúra, vagy — ha úgy tetszik — a lelki ujjáépítés hároméves terve is!

Nemcsak épületeket, hidakat, gyárakat és közlekedési eszközöket kell ujjáépíteni három munkás esztendő alatt, hanem ezzel egyidejűleg nem szabad elhanyagolni a lelki ujjáépítést sem!

Vigyázni kell a magyar néplélekkel. Özni kellett Ápolni kellett. Uj tartalommal kell telíteni. Nem lesz könnyű feladat. Hiszen Magyarországon az ugynevezett „demokratikus” tradíciók legfeljebb nagyon keskeny rétegben éltek. Csoda? Dehogyan csoda! Ahogy Kéthly Anna írta a Reynolds News hasábjain: „A feudalizmus és a jobbágyság Magyarországon 1945-ig tartott. Amióta Cromwell Angliában, Danton és Robespierre Franciaországban, Washington György és Lincoln Ábrahám Amerikában harcoltak, az nálunk csak két évvel ezelőtti valósult meg.”

III.

A magyar nép, amely annyi rabságot szenvedett Mohi-pusztától és Mohácsától az 1944-es németjárásig, nemcsak idegen elnyomóktól, de saját uraitól is, most szokik bele a szabadságba és demokráciába. Most tanul meg szabadon és demokratikusan élni.

De mindentalan lélekgyűjtő zavarják meg a szabadság és demokrácia élet-iskoláját. Mint Bóka László vallás-

és közoktatásügyi államtitkárnak az Uj Magyarország-ban közölt cikkében olvashatjuk: „Azt nem álmodtam, hogy a reakció ilyen származásan alantas lesz, hogy az új világ ellen suttogással, csatással, lopással, gyűjtőgyűjtéssel, rágalomzással és szököttel, vagy a passzívítás szabotázsával fog harcolni.

Egyetértünk Bóka Lászlóval. Mi sem mertük volna azt álmodni, hogy a reakció kevéssel a fasisztus katonai letörése után már felülheti valami módon a fejét... De felülte. Alantasan. Suttogó, propagandával. Gyűjtőgyűjtéssel. És — lélekgyűjtéssel.

A fiatal magyar demokráciának megvoltak már a szomorú vérérdései. És a fiatal magyar demokráciában komoly, nem lekicsinyelendő antiszemita hangulat is tapasztalható. A lélekgyűjtőgyűjtők, a suttogó propagandisták eddig elég jól dolgoztak! Igaz, hogy könnyű munkájuk volt!

IV.

Könnyű munkája volt mindaddig az antiszemita agitációnak, mert huszonöt esztendő „előmunkálatokra” tekintettel vissza. A neoantiszemitizmus ott folytathatta, ahol az antiszemitizmus abbahagyta. Csak éppen módszerváltoztatásra volt szükség. A lármás antiszemitizmust suttogó antiszemitizmussal kellett helyettesíteni.

Örkény Istvánnak az Uj Magyarország-ban megjelent sorai szomorú helyzetképet adnak. „A Nagy Pör — írja — teke-

rült a napirendről, de tovább izzik a lelkekben. Mindenféle lelkekben. A sajtóból kiszorult, de helyet talál az árnyékszék falán. Sajnos, nemcsak ott. Sajnos, a rémesebb lelkek is őrzik még e gondot. Ők nem a falra firkálják, még szólni is restellnek róla, de némán és titkosan jelzik és jegyzik a tényt, érzékenyebbek, mint egy szeizmográf. Valahogy így: Persze, megint a zsidók...”

E helyzetkép nem túlzás. Csakugyan így van. „Rémesebb lelkek is őrzik még e gondot.” Bár talán kevéssé őrzik, ha a suttogó propaganda nem erősítene meg az embereket a „titok” őrzésében.

V.

Mindenütt találkozhatunk az antiszemitizmussal. Kávéházban és villamoson, egy-síjtelekben és partokban.

Alig akad ma holnap olyan ember, akinek a fülét ne ütötte volna meg valahol „zsidóság”. Durvább vagy finomabb formában. Mert nemcsak a káromkodás-szerű zsidóemlegetés tartozik a „zsidóság” fogalomkörébe, hanem az is, amikor — mondjuk — „zsidó szempontból” veszik szemügyre valamely demokratikus kerületi pártszervezet, vagy demokratikus egyesület választmányi tag-jelöltjeit... A burkolt, vagy burkolatlan „demokratikus” numerus clausus-ok végeredményben fasiszta maradványok, vagy neofasiszta termékek! A demokrácia nem ismer fajt, vagy vallási előítéletet és sohasem haj-

Ára 1 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

landó faji, vagy vallási előítéletek szolgálatára!

Ahol ilyen előítéletek, vagy szempontok felmerülnek, ott — rigyázattal — alighanem arról van szó, hogy fasiszta elemek furakodtak be a demokratikus pártokba, egyesületekbe és testületekbe. Olyanok, akiket ki kell tessékelni, mielőtt nagyobb mérvű lélekgyujtogatást végezhetnek!

VI.

A fasiszmus — Németországban és Magyarországon egyaránt — az antiszemitizmus segítségével szerezte meg a következő olyan táborát, amelyet másképp nem tudott volna összehozni. Az antiszemitizmussal ugyanis szellemi narkózis állapotába helyezte az embereket. Az antiszemitizmussal narkotizált rétegek semmit féle szociális fájdalmat nem éreztek, mert azt álmot látták, hogy minden bajuk, keserveik egyjelen és kizárólagos oka — a zsidó.

Most megint ezzel a „zsidózással” dolgozik a reakció. A „zsidózással” szerelemből összerakni szétszaladt táborát.

Nemcsak nálunk tapasztalható ez, hanem másutt is. Például: Ausztriában. A *Weg und Ziel* ben nagy cikk foglalkozik *Russenhetze und Antisemitismus* címmel az ausztrák neofasiszta antiszemitizmussal. Befejező sorai így hangzanak: „Az antiszemitizmus vezérelmes utat jelent a dolgozók számára. Ez a vezérelmes út rossz irányba, a dzsungelba vezet.”

Dzsungel? Igen. Aki az antiszemitizmus útján halad, az előbb utóbb olyan ideológiai és pszichológiai dzsungelba jut, amelynek irradlan érdekéből nincs többé menekülés.

VII.

Magyarország hároméves gazdasági tervének sikere — több kényeret ad majd minden munkásnak és polgárnak.

De meg kell alkotni — erre egyébként sokan gondolnak! — a kultúra, a lelki újáépítés hároméves tervét is, hogy a három évtized végére végeztetve ne csak több kényer, hanem több műveltség és kevésbé előítélet uralkodjék a honban!

A Szovjetunió már több tervgazdasági perióduson ment keresztül. De mindegyik tervgazdasági szakasz pozitív kulturális program megvalósítását is jelentette. Mindegyik szakasz befejezésekor csökkent az analfabéták és növekedett a műveltebb emberek száma. A régi korszak analfabétizmusának ma már nyomai sincsenek a végleteken Szovjetunió területén. És az analfabétizmus megszűnésével az emberek új lelki tartalmat kaptak. Olyan könyvek, röpiratok, folyóiratok kerültek kezükbe, amelyek megkezdtek és elvégezték lelki újáépítésüket.

Magyarországon ez a lelki újáépítés kilencvenöt száza-

ékban hiányzott. Nagy Ferenc korszaka és Nagy Ferenc korszakának tájékoztatási, valamint közoktatásiügyi miniszterei semmit sem tettek a lelkek újáépítése és a lelki újáépítést meggátló tényezők elhárítása érdekében! Nagy Ferencéknek, akik a Magyar Közösség összeesküvő-társaságának fedőszervei voltak, valószínűleg tetszett minden, ami útjában állt a demokrácia megerősödésének. Nekik alighanem megfelelt az antiszemitizmus is...

VIII.

A leleplezett összeesküvés nyomán új kormányzati helyzet alakult ki és megindult az újáépítés lelki akadályainak felértétele. Megkezdődött tehát az akció az antiszemitizmus maradványainak felszámolása és a neofasiszta antiszemitizmus süllyesztő propagandájának ellensúlyozására.

Ilyen akció kezdetének tekinthetjük az Áttamfő, a miniszterelnök, a miniszterelnök-helyettesek és a közoktatásiügyi miniszter legutóbbi megnyilatkozásait az antiszemitizmus ellen. E megnyilatkozások

többnyire sarkított hangzoltak el. de a sarkítók mellől az élőkhoz szóltak. Hiszen a holtak mártírhalálának — ha egyáltalán van értelme — csak egy értelme lehet: halálukkal jobb és biztosabb életet teremteni azoknak, akik, mint „lábonjáró csodák”, túlélték őket.

Szóp szavakat hallottunk az antiszemitizmus ellen. Tudjuk, hogy olyanoktól eredtek, akik őszintén és melegtékintettel nélkül küzdenek az igazi demokráciáért. Most már csak a lelki újáépítés ama hároméves tervének megalkotására van szükség, amelynek keretében — kellő propagandával és kellő népszerűséssel — az antiszemitizmus jelentős részével is végezni lehetne!

Mit mondott Szálain az antiszemitizmusról? Idézzük végétől az ő megállapítását: „Az antiszemitizmus, mint a faji sovinizmus szélső formája, egyik legveszedelmesebb maradványa a kámbálizmusnak.”

Szálain frappánsan határozta meg az antiszemitizmust. Az antiszemiták csakugyan a kámbálizmus utódai!

Modern emberevők!

Mitől félsz?

volna a vágya, hogy a dolgozók társadalmában csupán táncoljon és konyakot igyék. De nem egyedül ezt mondta és nem egészen így mondta.

Az auschwitzi pokoloktól megmenekült fiatal leány — ha már ama helyek egyikéről jött, ahol hatmillió társát gonosz kezek elveszezték — mi lehet? Milyen válság? Zsidó. Ha pedig zsidó, akkor könnyen keletkezik érzékeny és nyíltan mozzanatra könnyen reagáló új korunkban is a vérvád: Ime a zsidó ifjú csak mulatozni kíván... Nem válság az ilyen rosszindulatú fellelésekkel, gondolatokkal és konvulzív hirtelenségekkel, mert mindenki tudja az ellenkezőjét.

A mi ifjúságunk éppúgy nekifeszíti vállát és mellét a romoknak, hogy az átkos mult áthagyott köveit és malterdarabjait elhengerítse, mint a másvilágra. Éppúgy, sőt talán még lelkesebben építi a demokráciát, mint bárki más, mert a maga bőrében (szó szerint így!) szenvedte végig a demokráciával ellentétes világnézetek korbaégetéseit. A gázkamrából megmenekült ifjúságunk nem szentimentális, hanem igazán reális szemléletű. Már csak ezért sem kapható frívól megnyilatkozásokra. Nem is tenne szó a szó az esetet, ha a kifogások csak arról az oldalról jönnének, ahonnan mindig örömmel, sőt kéjjel terjesztetnek volnánk rágalmatokat. De igenis megvitatható a kis esetet, mert azt éppen a Világ töredék-tudósítása, a rádióban megnyilatkozott leány beszédéből kiragadott mondatok

alapján a mi oldalunkról is hibáztatták.

Eljártunk az ügyben és a rádió illetékes osztályának vezetőjével folytatott beszélgetés alapján közöljük a következőket:

1. A demokratikus magyar rádió nem ad lehetőséget demokráciaellenes megnyilatkozásokra. Ha a szóbanlévő kijelentések tartalma vagy értelme ilyen lett volna, nem hangozhatott volna el a rádióban, annál kevésbbé, mert ezeket a szövegeket előzetesen alaposan „megragadják” és csak azután veszik fel viaszlemezre. A megmondásra tehát éppen elég lehetőség és idő van.

2. A „Mitől félsz?” című sorozata szóbanlévő közvetítése során a megszólaltatott leány elmondotta (szóval egyébről is beszélt, mint csupán konyakról és táncról), hogy milyen keserves szendvedéseken ment át, mennyi családlagját elvesztette és milyen boldog, hogy életben maradt. Kora reggeltől késő estig nagyon erősen dolgozik, hogy magát minden támasz és segítség nélkül fenntarthassa. Az a vágya, hogy a pihenés óráiban — annyi megpróbáltatás után! — ő is, mint a többi fiatal, a maga kedvteléseinek élhessen, szórakozhasson, táncolhasson. „Attól fél”, hogy a demokráciában ez nem megengedett, nem illő és talán akadhat, aki ezt a jól megérdemelt szórakozást kifogásolhatja...

3. Erre az aggodalomra válaszul nekik a párbeszéd másik szereplője, hogy ne aggodalmaskodjék, a demokrácia senkitől sem kíván romboló életet. Aki dolgozik, részt vesz a termelő munkában, az joggal igényel tarthat a szórakozás lehetőségeire is...

Igy egészen másképpen hangzik a „visszatérő” keltő szöveg, sőt az az érzésünk, hogy ebben a fogalmazásban nem is kelthet „visszatérő”. Kár volna az egyébként jelentéktelen ügyet elefántia fel-fújni...

KERESSEM

Fülöp Lászlóné

szül. WEISZBERG RÓZSI, szül. 1913, 1945 január 30-án Bergen-Belzenben a 39-es blokkban látták, onnan egészen ismeretlen helyre vették. Aki bármit tud róla, értesítse Weiszberg vendégőst, Lehel-utca 1.

KERESSEM

Dr. Weisz Andor
orvost,

szül. 1912, anyja neve Schwarz Mária. Országos fogságba került század száma 104/51. 1943 január közepén látták Voronezs-nél. Ki bármit tud róla, értesítse: Gárdos Dezsőnél. VII. Somogyi Béla-ut 3/c.

KATONA JÓZSEF:

A zsidó nemzeti lét siratása

A zsidó nemzeti lét siratásán — Áv hó 9-én, a diszeitől megfosztott, elsötétített templomban Izrael fiai az egész világon mindenütt leülnek a porba; gyászolnak és bűjtölnek. Jeremiás próféta siralmait zokogják el és Ción költőjének megrázó elégiáin könnyeznek. Mártirokra és hősökre emlékeznek, a Tan pusztulásán panaszkodnak és a történelmi sorscsapás mélyére süllyedt lélekkel busongnak égő fájdalommal.

Ötször zuhant tragédiába ezen a napon a zsidó nép története. Áv hó 9-nek tragikuma ötszörösen sújtja késő nemzedékek életét, hogy az elesettségéből mindig a felébredés hite felé mutasson... Történelmi létünk kezdetén, amikor a szabadság diadalában rábszolgátságból néppé lettünk, az Egyiptomból kivetett bűnös nemzedék Áv hó 9-én tudta meg, hogy a pusztai vándorlásban kell meghalnia és nem láthatja meg soha az Igét Földjén... Hetedfél évszázados távolságban kétszer rombolták le ezen a napon a Szent Templomot s az isteni dicsőség orma kétszer omlott megsemmisülve üszkös hamuba... E napon hullott le a zászló, amelyet hordozott és magasra tartott népünk diadalmas szabadságharcában a Csillag Fia: ekkor bukott el a vezér és esett el a vára... És eme szerencsétlen nap pecsételte meg évszázadokra a zsidóság szétválasztását történelmének, mert ekkor szántották körül ekével Jeruzsálem városát s a Szentély helyét...

Hosszu alkéltség kezdődött Izrael történetében ezzel a nappal: szenvedés és megálázottság története, amelyben csak sírni tudtunk, megemlékezni. Megemlékeztünk a vértanukra és sirattuk a Tóra pusztulását — a nép halálát soha nem mondotta ki ajkunk, nemzeti létünk pusztulásán reményt vesztve soha nem zokogtunk.

„Libanon cédrusaihoz voltak hasonlóak a dicsőségben nagyok és hitben jámborok, a csendben élők és a szeretetben boldogok, akiknek vére hullott és erejük mártíromságra hanyatlott: érettük sírok én, zokogok véres

könnyekkel“ — így emlékeztünk ősi siralommal évszázadok vértanúiról, hőseiről, a zsidóság fájdalmas mártírújáról. Minden korszakban, minden generáció minden gyermekének volt oka siratni saját vértanút és az emlékezésben összefűzhette mártírsorsukat a zsidó vértanú és hősök végtelen koszorújával... A mi fájdalmunk a szomorú emlékezésben, úgy érezzük, nagyobb, mint bármely fájdalom a zsidó multban: a kegyetlen nagy sors vaskéje mélyebben szántott a mi szívünk barázdáiba, mint bármikor a zsidó szívekbe. Véruink tengernyi onlása nagyobb volt, mint a zsidó vér hullása valaha is a történelem során...

„Szent Tan, mely tűzharag lángjában égtél, küldesz-e üdvöt gyászoló gyermekeidnek, akik fényt öltenének ragyogásodból, akik epekednek a te léted hamuja után és a lobogó tűz lángját, amely téged megemésztett, testükön érzik égő fájdalommal?“ — ebben a kétségbeesett kérdésben egyesül minden gyötrődés, amely a zsidó lelkeken áthat a Tannak hanyatlásán s a vallásosság megromlásán. A szent szellem, amely Izrael lelkét ihleti, élteti, a Tóra pusztulásával elszáll keblünkből. Ezért epekedünk a Tannak éltető forrása után: mint a tikkasztó nyárban üdítő víz után, úgy vágyódik a mi lelkünk a Tóra igazsága után.

És a mártírok emlékében, a Tóra világosságában egyet örzünk, egyet várunk, a zsidó lét örökkévalóságát, a zsidó öntudat ébredését, a zsidó hitűség éledését és vallásosság megerősödését — ezzel népünk feltámadását, Izrael nemzeti történelmének folytatását.

Nem akarjuk elhinni, nem tudjuk elhinni, hogy Áv hó 9-én megszakadt a történelem s nincs tovább fejlődő, alkotó zsidó élet, csak emlékezés meg elsiratás. Lelkünkön áthat Áv hó 9-ik napján a nemlét iszonya: e napon két vizionális kép tűnik fel előttünk.

Az utolsó főpap alakját látjuk, aki midőn hanivába roskadt a szent templom, fölötötte minden díszét, „ékesen arany szegéllyel papi

fehér ruházatot.“ Aztán kezébe vette a szent templom kulcsát és a romokon felhaladva magasra emelte:

*Haragod az oltárt megtöré,
Véráldozat minden papod;
Nem méltattál továbbra
bennünk,
Hogy templomodra mi
ügyeljünk;
Az oltár rom, néped halott.*

*Vedd vissza hát a templom
kulcsát,
Reszketve nyujtom föl
neked!*

Messziről tompa diadalének hallatszott s míg a templom öre leborulva imádkozott, „egy légi kéz könnyű sugára“ ereszkedett le s az árva kulcsot magához vonta fel. Kik távolról látták „lesujtó villámnak“ hitték — ám mi e képet nem szeretjük, idegenülünk, elfordulunk a lemondás szellemétől, nem hiszünk a balsors győzelmében — tagadjuk a nép halálát...

Jeremiás alakja magasodik

előttünk a másik képen. Ott áll a próféta a templom lángjainál: omlanak a falak, ledől az oromzat, pusztul minden — csak romhalmaz marad. A tűzből négy köpaitan a próféta lábához. Jeremiás fölemeli a kőveket és négy betűt ír rájuk, a héber istennév négy betűjét. Aztán a lángokba dobja a kőveket. Szikraeső hull, füstölög pernye száll utánuk, majd visszarepül a négy kö a próféta elé, másik négy héber betű van azokra írva — ez a szó: Élet...

... Áv hó 9-nek tragikamában csoda valósul, ha annak katarzist megérezzük, megértjük és átéljük — a jövőért. Az ötszörös gyász minden fájdalma, a mártírok vére, elgetett Tóráknak hamva, Libanon cédrusainak hullása mind-mind jobb jövőt érlel a zsidó nép történelmi útján. A szentély kulcsa a miénk, Isten nem fordult el népétől, — ha a nép nem fordul el Istenétől, ha a szentély kulcsát megőrzi. Isten velünk van a küzdelemben, ha nem roskadunk le, hanem vállaljuk a sorsot és az elesettségéből fölemelkedve továbbmegyünk a történelmi lét útján...

Munkát a munkaszolgálatosoknak!

Foglalkozása: Vegyész.

Milyen munkát vállalt: Bármelyét, kitanultam az ordei fadomtást, a pékséget és valamelyest a lakatosságot is.

Hány éves: Harminchét.

Családja: Anyám, feleségem és három éves kislányom elpusztult.

Ötthona: Nincs.

Ezeket a kérdéseket a DEGOD információs osztályán intézik a fogságból hazatért munkaszolgálatosokhoz és az nem egynek a felelete, hanem majd mindegyiké.

Ötthonatlan emberek, akik munkát akarnak, mert a munka ezeknek nemcsak kenyeret, nemcsak új életkezdeti lehetőséget jelent, hanem a munka az, amely elfelejteti vele a tengernyi szenvedést.

Minden zsidó munkaadónak kötelessége munkát adni a volt munkaszolgálatosoknak!

A munkakialmat a DEGOD információs osztályán (Bethlen-tér 2. I. 38.) kell közölni.

Orth. kóser kétszersült.

mindennemű pék- és cukrászsütemények

WEISZ MÓR DOB-UTCA 22

WEISZ CUKRASZDÁBAN reggel tejes ételek, fagyalt, ismét kapható.

PARADICSOMOS üvegek

Meglepő olcsón
GAHAINÉ V. ker., Légrad
Károly-utca 30. (Csáki-
sarak.)

Európa zsidóságának hetven százaléka még ma is támogatásra szorul

A romániai zsidóság után a magyarországit kívánja támogatni a Joint, amely a háború befejezte óta száztizmillió dollárt küldött Európába

Még a hitleri véres őrület javában tombolt és hitt a győzelemben, amikor az American Joint Distribution Committee hatalmas gyűjtési mozgalmat indított az európai zsidóságának a háború utáni megsegítésére, mert nem volt előtte kétséges, hogy a vérzivatar az éleiben maradt zsidókat a legsúlyosabb nyomorba juttatja. Ennek előrelátása tette lehetővé, hogy a felszabadulást követő időkben, mondhatnók úgy, hogy a győztes hadseregek nyomában megérkezett a Joint segítség is Európába és általában a mentett meg tömegeket. Az első tál meleg étel, az első gyógyszer, az első gyermekápolás, az első ruha soha nem felejthető el.

Hogy az európai segítségi akció közvetlen és gyors legyen, az A. J. D. C. Párizsban központot létesített és az amerikai gyűjtések szétosztása ennek a központnak véleményezése alapján történik. S magát a szétosztás adminisztratív technikáját is ez a központ végzi. Ezen központ alá tartoznak az összes európai Joint szervek és ennek az elnöke dr. Schwartz Joe, aki európai tanulmányutja alkalmával most hosszabb ideig Magyarországon tartózkodott.

Dr. Schwartz Joe már a háború idején is élén állt a zsidóságot menteni kívánó akciónak és ma sem Amerikában, sem Európában nincs senki, aki lökésestesebben ismerne nála a megmaradt zsidóság gazdasági helyzetét. Ez természetes is, mert dr. Schwartz Joe kezeihez futnak be az összes erre vonatkozó jelentések és nemcsak ezeken át, hanem személyes tapasztalatai útján is gyűjti az erre vonatkozó adatokat.

Dr. Schwartz Joe mostani látogatásának különös jelentősége volt, mert meggyőződött arról, hogy a fasizmus pusztítását a megmaradt zsidóság szélesebb tömege nemcsak lelkiileg, hanem anyagilag sem heverte ki. Körülbelül egymilliókötőszázezer zsidó maradt életben Európában és ennek hetven százaléka ma is támogatásra szorul, nem is beszélve a németországi és olaszországi légerőben élő negyedszázados zsidóról, akiknek csaknem teljes ellátása a Jointra hárul.

A Joint a háború befejezte óta száztizmillió dollárt küldött Európába, nem beszélve a gyógyszer, élelem és ruházati anyagokról és ebben a támogatásban nemcsak zsidók, hanem a náciállal lőnkrevelt országok szociális intézményei és a fasiszták üldözöt-

teinek nélkülözödi is részesültek.

Tudomásunk szerint dr. Schwartz Joe európai útja most azzal az eredménnyel járt, hogy részleteiben is megállapította a nemrégben Mr. Leawitt a Joint amerikai elnöke által is szükségesnek tartott további segítséget. Ennek keretében dr. Schwartz Joe Románia zsidóságának megsegítése után, a magyarországi zsidóságának kíván — a többi európai államok előtti sorrendben — támogatást nyújtani. Bár a Joint európai elnöke legutóbbi látogatása óta az ország gazdasági helyzetének javulásával párhuzamosan a zsidóság sorsát is jobbnak ítéli, mégis véleménye szerint még távol állnak attól, hogy az amerikai segítséget nélkülözni tudják.

A különböző légerőkben élő zsidóság jövőjét illetően dr. Schwartz Joe-nak véleménye, hogy az igazság és a közvélemény nyomásának hatása alatt Palesztina kapui előbb-utóbb kinyílnak és az otthonlan zsidóság magában Amerikában is új életet kezdhet. Ezek a lehetőségek megkönnyítik majd a továbbra is Európában maradt zsidóságnak halálósabb talpra állítását.

Dr. Schwartz Joe különben Budapesten megtekintette az összes zsidó intézményeket és nemcsak a zsidó közéleti tényezőket folytatott beható tárgyalásokat, hanem kormányfőnökkel is és mindennek összegezésésként e sorok írójának a következőket mondta:

— A tapasztalat azt mutatja, hogy nem elég készséggel segítséget küldeni oda, ahol szükséges, de meg kell győződ-nünk arról is, hogy olyan helyre, pontosabban olyan szerv útján küldi, amely a felhasználás szempontjából megnyugtatóan biztonságos.

— Magyarországon újból arra a megállapításra jutottam, hogy a dr. Görög Frigyes elnök által irányított Joint itteni munkáját az amerikai zsidóság intenciójának szellemében végzi és ez az ami a támogatási készséget jelentős mértékben alá támasztja.

JAK SÁNDOR

Hazatérő munkaszolgálatosok! Aki tud valamit

Ádám Károly

muszorsról, aki 1943 április havában a Tarnobí fogolytáborban volt (anyja neve: Kohn Margit, szül. 1918. III. 19.), értesítse a DEGOB információs osztályát, Bethlen-tér 2. I. 30.

Akikkel nem kellett elszámolni . . . Tízévi fegyház helyett — másfélévi fogház

Isten látja a lelke, nem szívesen írok keretlegényügyről. Tudom, hogy vannak ma csereszér fontosabb problémák, minthogy egy keretlegény mennyi büntetést kapott azokért a gyilkosságokért, amelyeknek áldozatait semmiféle ítélet amúgy sem támaszthatja fel. De vannak mégis olyan esetek, melyek mellett nem haladhatunk el szó nélkül, mert többről, minthogy egy keretlegény kibukik a büntetés alól, hanem a megsértett jogrendről, amely van olyan fontos, hogy néhány sorl szenteljünk neki.

A keretlegény, akiről itt szó esik, nem egyszerű keretlegény. „Alezredes ur”, aki soha egy kézzelgyintéssel sem bántott munkaszolgálatost, nem vert meg senkit, nem használt kutyakorbácsot, ur volt, már abban az értelemben, ahogy 1942-ben a tiszturakat elképzelték. És e sorok írója mégis azt állítja, hogy az az aranygalléros „keretlegény” hűnősebb volt, mint a legkegyetlenebb gyilkos utolsó kezecskéje.

A tényállás a következő: 1942 őszén Szentendrén mehetkezzen állottak a munkásszázadok. Több, mint husz munkásszázad várta az indulási parancsot, amikor az egyik nap a művésztelep előtti terevezényelték a századokat. Fesztes vigyázásban álltak az emberek, amikor megjelent a „Kieg vezetője”, élt és halál ura, Domokos alezredes.

Az alezredes rövid beszédet mondott az egybegyűlt muszorsokhoz. Bucsobeszédet. Szép, megható szavakkal bucsuztatja azokat, akiket messze, idegenbe szóltatott a parancs. Domokos alezredes beszéde valahogy így hangzott. Nem állítom, hogy szószentírti szövegben tudom annyi év távlatából rekonstruálni, lehet, hogy egy-két szót kihagytam belőle, talán a zsidóságot sem adom vissza teljes élethűséggel, de a lényege ennek a „hegyibeszédnek” ez volt:

— Századparancsnok urak! — kezdte beszédét az alezredes — Ezek, akik az Önök kezei alatt szolgálnak, nem rendes katonák. Nem is azért hívták be őket szolgálatra, mert velük a magyar hazát akarjuk megvédeni. Ők erre ugyanis képtelenek. Ők ezt a hazát csak elárulják. Ezek zsidók, tehát a mi ellenségeink. Így is kell velük bánni. Maguk pedig jögyeznek meg egyszersmind, hogy büntetésből bizzik ki Oroszországba, ahová mindig vággyakoztak. Mert tudom, hogy mind piszkos, aláváló kommunista.

Igy kezdte az alezredes, aztán még cifrában folytatta:

— Századparancsnok urak! Ezekkel az emberekkel nem kell elszámolni. Előíttem az a jó tiszt, aki ezek közül minél

kevesebbet hoz vissza. Megértették?

Hát igen, a századparancsnok urak nagyon is megértették. Ennek a beszédnek köszönhető, hogy Demény zászlós, a 109/26 század parancsnoka éhezvelett és veretett bennünket. Ezért prásztott el utolsó emberig a 109/25 század. Mert a századparancsnokok megértették az alezredes szavait, hogy velünk nem kell elszámolni. A lovakkal, a kincstári felszereléssel igen, de ezer és ezer emberrel nem.

Nem is számoltak el. Volt olyan századparancsnok, aki szószentírt értelmelte az alezredes szavait és aktatáskában beléggel hozta haza a századot, amely kiinduláskor 214 emberből állott. A belégen viszont ez állt: „A század tagjai végelegyengülésben elpusztultak”.

Domokos alezredes, amint már mondtam, saját kezével egy embert sem ült meg és mégis ezek és ezek halálát okozta a beszéde.

1946 tavaszán került a népbíróságra, amely a beszédét végighallgató honvédtanuk egyhangzó vallomása után 10 évi fegyházra ítélte és az indoklásban megállapította, hogy a kényszermunkát csak előrehaladt kora miatt mellőzte.

Tíz esztendő ezek halála miatt nem sok, de mi, akik végigszenvetűk az alezredes beszédének következményeit, úgy gondoltuk, hogy Ukrajnában és Oroszországban Domokos alezredes miatt egyonvert bajtársainkat amúgy sem lehet feltámasztani, tehát nem érdemes tovább törődni az ügyvel.

Az alezredes ur azonban a tíz évet is sokalta és fellebbezett a NOT-hoz. És az alezredes ur jól számított. A NOT a büntetést 1 és fél évi fogházbüntetésre változtatta át, amelyet az „elszenvedett vizsgálati fogással” kitöltöttek „vett”. Így Domokos ur ma már szabadlában van és ha emésztését nem zavarja a miatta megölt ezrek hozzátartozóinak átkavigan élvezheti azt a szabadságot, amit nem érdemel meg.

ZSADÁNYI OSZKÁR

Motyinszkája

Odessza melletti táborban lévő EGRI MAGDA, férjhez ment Miklósné és EGRI GABRI, férjhez Fenyő Györgyné sorsáról ki tud? Szíves értesítést kér Egri Arthur, Budapest, V. Váci-ut 10.

Kérném azokat, akik a mielőtti büntető századról vagy TAUB ADOLFROL bármilyen tudnak, értesítsék Taub Adolfnak, Miskolc, Vörösmarty-utca 60. Minden kösöséget köszönettel megtértek.

A Presbiterium másról beszél

Irta: SZILÁGYI GÉZA

I.

Halála után négy évvel, 1864-ben Schopenhauernek, a legkevesebb érettségű nagy német bölcselőnek hagyatékában rákadtak egy értekezésre, kedvem volt az azt mondani, egy kegyetlenül szatirikus értekezésre. „Erisztikus-dialektika”-nak nevezte el szerzője és a rosszízű viitkozónak azt a módját boncolgatja benne, egyúttal teleplezve pellengérré állítja, amikor az egyik vitatkozónak nem az igazság legalább valamelyes megközelítése a célja, hanem az, hogy bármilyen erőszakos, furiangos, vagy más módon nem korrekten uton fölébe kerekedjék a másik vitatkozó félnek, bármilyen látszatigazságnak, hatalmas fitogtatásával. Akinek, mint a magának Schopenhauernek, tövises tudományos pályáján sokszor volt dolga az ilyen rosszízű vitatkozók, könnyen tehetett szert szinte ijesztő tárgyisméretre és nehézség nélkül megdöbbenő lajstromba szedhetle azokat a fogásokat, amelyekkel az erisztikus dialektikának erkölcsi és logikai gátlásoktól mentes képviselői vitatkozásaik során konokul kicsikarni törekedtek akármilyen pillanatnyi sikert is. Ez az álsiker aztán a föltámadás dopingoló érzésével ajándékozta meg őket és a felületlen avatatlanok nagy táborában fölzendíti számukra az értekezésből származó, tehát eleve értéktelen tapások hamis zenéjét. Az igazság megközelítése helyett beértek ezek a minden máshon máshon máshonra, de ebben szerény lelkek a siker látzatának muló megkapintását.

II.

Schopenhauer szerint az erisztikai fogások egyik leggyakoribb, de legalantasabb módja az, hogy az ellenfélnek nem igazán megtörtént, valóságos állítását cáfolják, hanem ráfognak valamit, amit nem is állított, szójaiba csempésznek valamit, amit esze ágában sem volt mondani, ezzel szállnak vitába, ezt cáfolják ádázul. Az ilyen vitatkozó nyilvánvalóan

ugy gondolkodik, hogy egyremeg, akár az ellenfél állítását cáfolja, akár az ellenfélre csak ráfogott állítást. Mindenestre másról kell beszélni, mint amiről voltaképpen szó van. Eljen a mellébeszélés, mert mindig az győz, persze csak pillanatnyilag, aki mellébeszél, mert hiszen azt cáfolja, mint az ellenfél állítását, amit őnmaga koholt. Ez a fogás annál könnyebben alkalmazható, mert, mint a gorombaságig őszinte agg német bölcselő kimondja nem kell hozzá „se tudomány, se szellem, hanem csak minden skrupulusnak szemérmetlen elvetése”. Nem én mondom ezt, Schopenhauer mondotta, de én is mindenképpen vállalom.

III.

Egy tiszteletemelő református egyházi köztöltet, a Farsori Református Presbiterium öt hosszú pontba szedett határozatot hozott nemrég „a vallás tanítás mai magyar módszereiről”, pontosabban szólva: a fakultatív hitoktatás ellen. Ennek a határozatnak most csak utolsó pontja érdekel, amelyet kénytelen vagyok, ha nem is Schopenhaueri gorombasággal, de erőlyesen visszautasítani. A határozat e részének ugyanis minden szava tévedés, amelynek terjesztése akarva-akaratlan meglepés. A tényektől való teljes eliaivolódást jelel az arravaló hivatkozás — a határozat nem riad vissza ettől — hogy a magyarországi zsidóság egy része a lapokban is a kötelező keresztény vallásoktatás megszüntetését követelt. A magyarországi zsidóságnak semmiféle rétege sem hivatalosan, sem félhivatalosan, legkevésbé a lapokban ezzel a kérdéssel nem foglalkozott. És — minak keressek finomkodó kifejezéseket — egyszerűen nem igaz az sem, hogy a magyarországi zsidóság azért követelte a keresztény hitoktatásnak megszüntetését, mert az már önmagában véve az antiszemitizmus táplálója. Az igazság ezzel szemben az, hogy e sorok írója néhány héttel ezelőtt ezeken a hasábozon „Megújul a régi világ” címmel megjelent két cikkében hivatkozott egy nagylelkű franciaországi katolikus szervezetre, amely a hat éves gyermekek lelki egészségének és egyensúlyának érdekében a katekizmus bizonyos félreérthető tételeinek átformálását tartja kívánatosnak. Ugyancsak e sorok írója ugyanekkor utalt egy keresztény forrásból eredő párisi híradásra, mely szerint a francia katolikus egyház már fontolóra is vette bizonyos katolikus hitunkönyvek célszerű revideálását.

Az én cikkemben egy árva szó sem esett akár a kötelező, akár a fakultatív hitoktatás

problémájáról, ez teljesen kívül is esett cikkeim anyagának keretén. Egy sornyi célzást sem kockáztattam meg ezzel a kérdéssel kapcsolatban, amelynek megvitatását e pillanatban semmiféle (csak a tiszteletemelő Presbiterium képzeletében létező) zsidó réteg vagy csoport nem kívánja. Igaz viszont, hogy nem egy képzeletbeli csoport, hanem jómagam, aki mögött nem áll semmiféle réteg vagy csoport, a már előbb említett párisi katolikus szervezet nemcsak ösztönzésére rámutatva, arra hivatkozta, hogy a keresztény és keresztény hitoktatás szerint „a zsidók feszítették meg Krisztust”, (általánosságban minden zsidó, kivétel nélkül), ezt pedig hat-hét éves gyermekek könnyen félreérthetik és a legtöbbször félre is értik. Mitsem változtat ezen, hogy a Budapest-Farsori Református Presbiterium hivatalos határozata szerint a keresztény vallásoktatás Krisztus haláláról nem az antiszemitizmus jegyében, hanem Jézus válságkezelésének jegyében történik, amiben pedig egyaránt bűnösök voltak zsidók és pogányok. Nem zsidó elemi iskolába jártam, mind-egyik keresztény és keresztény iskolátsámat jól ismerem és határozottan állíthatom, hogy egyetlen egy sem volt közöttük, aki már hat-hét éves korában megérthette volna, mi az a válságkezelés.

Annál azonban megértett, hogy a zsidók, nem a Jézus korabeliek, hanem az összes zsidók, a hajdaniak, a moslaniak és az elkövetkezők, egyképpen részesek és ezért bűnösök is Jézus halálában. Ez pedig oly sértő traumaként hatott a keresztény gyermekekre, amelynek nyomait lelkében viselte és a zsidóságra veszedelmes megkötés következményeit levonta a keresztény felszédült ifjú, az érett férfi és sokszor még a sir felé támaszkodó aggastyán is. Ez azonban egyáltalán nem a keresztény vallás tanítás eltörlése mellett szól érő, amelyet a tiszteletemelő Presbiterium nem létező zsidó csoportoknak és közvetve bár nem nevez meg, nekem is számba ad, hanem csupán — a franciáországi hivatalos és nem hivatalos katolicizmus valamelyest már rácsúszott erre — a keresztény vallásoktatás bizonyos megreformálásának szükségességét és időszerezését támogató érő, ami egészen más dolog. (Vigyázat, ezt is nem „zsidó réteg vagy csoport” mondja, magyar lapokban, én magam mondom, aki nem vagyok semmiféle rétegnek vagy csoportnak hivatalos vagy félhivatalos képviselője, csak az Új Élet hasábjain mondtam és most is mondom, mégpedig nagyon

tekintélyes francia katolikus nagyságokkal való teljes egyetértésben. Ezt pedig, ugye, nem kell szégyellenem.)

IV.

A Budapest-Farsori Református Presbiterium — adassék meg neki minden illő tisztelet — határozatának ötödik pontjában legnyomósabb, ugynevezett bunkós érővel igyekezik fejbeverni a szóbanforgó, de nem létező zsidó réteget és egyben e sorok létező íróját, aki csupán élő lelkiismeretnek megbízásából ír, azzal a kijelentéssel ugyanis, hogy az antiszemitizmus táplálója az istentelen pogányság elterjedése, nem pedig a krisztusi humanitás tanítása. A kaján mosoly Schopenhauer szívből örülne az erisztikai dialektika e kövérre hizott tudásosan szép példájának. Vajjon mikor állítottam én azt, hogy a krisztusi humanitás tanítása éleszt az antiszemitizmust? Higgyék el, ilyen ostoba nem voltam legyennek meggyőződve róla, ma sem vagyok az. De azt éppen külföldi keresztény egyházi tekintélyek és teológiai szakértők nyomán merem állítani, hogy a krisztusi humanitás általánosságban — dicséretreméltó kivételeket megengedve — eléggé nem érvényesül a keresztény hitoktatásban, és éppen ez a baj.

V.

Legvégül pedig: jó volna mégis tudomásul venni, bármilyen nehéz is, bármennyire rosszul esik is, hogy a legnagyobb, mert legelőgultatnabb bölcs felfogása szerint a humanitás nem oszlik meg és nem módosul vallások, népek, népek, társadalmi osztályok, politikai pártok szerint. A helyesen értelmezett, félre nem magyarázott, meg nem hamisított humanitás valójában és velejében legeslegdemokratikusabb egy, egységes, összehatallan és egyetemes. Aki nem ezt vallja és hirdeti, nem a humanitásnak, hanem ellenkezőjének, az embertelenségnek a prédikátora.

Oroszországból hazatért bori muszosok!

Ki tud fiamról

KISS TIVADAR
(Teddyről)

született 1914 június 28-án, anyja Fekete Erzsébet.

Sachsenhausen lágertől 1945 március 20-ika körül a németek továbbították a valószínűleg szerint a felszabadított Vöröshaderregerrel Oroszországba került.

Aki bármit tud felőle, kérjük értesítse kétségbeesett szüleit.

Kiss Ernő kötszerürem
Falk Miksa-u. 14.

Holtá-nyilvánításhoz
szükséges adatok szakszerű felkutatását vállalja
Dr. Békési Tibor
és
Dr. Harasztiny Vince
nyug. rendőrezredesek magánnyomozó irodája,
Megfigyelt Nyomozó Informál
Budapest, VII., Erzsébet-kr. 17., III. 14. Telefon: 222-802.

Meghívó

A Budai Chevra Kadisa Izraelita Szentegylet

Ősi szokás szerint Tiso b. Av-kor — július 27-én, vasárnap d. e. 1/2 11 órákor — felkeresi farkasréti temetőjében halotti sirjait, mely kegyeleles aktusra a Chevra tagjait és a hozzáfartozókat tisztelettel meghívjuk.

Szóffer László
főtájtár.

dr. Bálint Béla
elnök.

Az óbudai zsidótemplom — ismét élni akar

Gyermekkorom legmaradandóbb élményei közé tartoznak a péntek esti istentiszteletek odakinn az óbudai zsinagógában. A templom művészi szépsége, az imába mélyedő hívők szinte földöntúli áhítata örökre bevésődtek lelkembe. Még most is, annyi év után, tisztán látom magam előtt a páratlan szépségű templomot, hallom a kántor ajkáról elszálló ősi dallamokat, pedig... pedig azóta de sok minden történt. Rabbi Münz 1820-ban épült templomával és áhítatos híveivel.

Az óbudai zsidó templom együtt szenvedett Óbuda zsidóságával, melynek 80%-át deportálták. Először kifosztották épüget, mint a híveket. Híres muzeumának értékes tárgyait szétszórták. A megmaradt értékek nagyrészt — Illés székely, egy harmadik századbéli sírkövet, ezüst tóramutatókat stb. — most az Országos Magyar Zsidó Múzeum őrzi letétként. A kifosztott templomot majdnem teljesen elpusztították a háború viszontagságai. Bombaütötte sebekkel, szinte baldokolva érte meg a felszabadulást.

Óbuda megmaradt zsidósága mely fájdalommal szemlélte a felszabadulás után egykori szépséges templomának pusztulását. De nem maradtak a pusztaság szemlélődésnél. Hozzáálltak, hogy a súlyosan sérült templomot meggyógyítsák. A hitközség vezetősége, az Országos Iroda, az Újjáépítési minisztérium és a Jövit munkaköny segítségével rendezte a tervet, hogy az állagot megőrizve, ezzel a munkával megmentették az élelni a templomot. De nem elégedtek meg ennyivel. Azt akarják, hogy az ősi nagy ünnepkör az eddigi szükség-templom helyett már újból az ősi zsinagógában valhassanak háttér az Istennek

azok, akik az Ő kegyelméből túléltek a borzalmakat és megemlékezhessenek szerencsétlenségükről. Ortutay Gyula kultuszminiszter, az Újjáépítési minisztérium és az Országos Iroda újabb támogatást helyezett kiállításba, de emellett a hitközség vezetősége országos gyűjtési akciót indított. Erkölcsei szempontból is szükségesnek találták, hogy a zsidóság a maga erejével is hozzájáruljon az óbudai templom restaurálásához. Erős a hitük, hogy ebben a várakozásokban nem is fognak csalódni és az óbudaiakon kívül az onnan elszármazott, valamint a pesti zsidó hitestvérek is megértik és méltányolják intencióikat és áldozatkészüggükkel lehetővé fogják tenni, hogy mielőbb elkészüljön a templom.

És remélhetőleg az őszi nagy ünnepkörre már ismét a lajosutcai zsinagógában száll majd az óbudai hívők imája az Eggek Urához.

Kecskeméti György

A Szeretetkórház

orvostudományi előadásainak sorozatában

Dr. Rosenfeld István a „The Mount Sinai Hospital (New-York) kutató laboratóriumának tagja augusztus 3-án, vasárnap délelőtt 11 órákor a Pesti Chevra Kadisa székházának dísztermében (VII. Erzsébet körút 26.) előadást tart: „A vagus-sebészeti szerepe a gastroduodenalis fekélyek kezelésében” címmel.

Az előadásra minden kartársat tisztelettel meghívunk.
Budapest, 1947 július 18.

Dr. Pogány Ödön
igazgatóorvos

Dr. Nádor Henrik
kórházi főorvos,
a tudományos előadások vezetője.

Héber és bibliai versenyvizsgálatok a Pesti Izraelita Hitközség iskoláiban

A felszabadulás után újjászervezett Pesti Izraelita Hitközségi iskolákban az újonnan bevezetett tanterv alapján nagyobb óraszámú és átgondolt tervszerűséggel kezdtek el tanítani a Biblián kívül a modern héber nyelvet is. Az elért eredményekről évről-évre nyilvános héber versenyvizsgálatok keretében számoltak be a versenyre önként jelentkező tanulók. Az első versenyt az iskolákban közvetlen a felszabadulást követő háromnapos tanév befejezésével tartották meg. A harmadik versenyre az elmúlt napokban került sor. Megállapítható volt, hogy a folyó tanévben a héber nyelvű studiumok annyira megismosodtak, hogy a Pesti Izraelita Hitközség iskoláiban ma már egy héberül beszélő és héber kurzus írásban önmagát kifejezni tudó ifjúság nő fel. A vizsgálaton több mint 300 tanuló vett részt. Ilyen érdeklődésre még a munkát ismerő személyek és szervek sem számítottak. A vizsgálatok nyilvánosság voltak és azon résztvettek a Rabbiság, a Pesti Izr. Hitközség, a Magyar Cionista Szövetség és a Youth Alijah kiküldött képviselői is.

Az előre kiírt versenyek anyaga három részre tagozódott: a kezdők a tanév folyamán az iskolában elvégzett anyagból számoltak be, a középhaladók az iskolai anyagon (héber nyelv és biblia) túlmenően egy ercci kiadású héber nyelvű tankönyv harminc oldalát és egy modern héber novellát dolgoztak fel, az erős haladók mindezeket kívül egy teljes ercci tankönyvet, valamint több modern héber novelláról adtak beszámolót írásban és szóban. A versenyeket elbíró bizottság, valamint a vendégek egyöntetűen megállapították, hogy a modern héber nyelv elsajátítása az iskolákban most már olyan fokú, amely nagymértékben megkönnyíti a biblia megértését és tanítását is. Míg azelőtt a tanulók közül többen értelmű alkalmával is alig tudtak nyomtatott héber szövegeket megfelelően olvasni, addig ma a versenyeken a tanulók nemcsak héber folyékony beszédükkel tűntek ki, hanem a biblia szövegének ivrit birtit feldolgozásával is. A szóbeli vizsgálatokkal egyidejűleg mindhárom fokozatban a tanulók írásban is bemutatták tudásukat kezdőfokon egy-egy mondat magyarról héberre fordításával, közép- és felsőfokon önálló fogalmazással. Felsőfokon az írásbeli és szóbeli tételek helyes nyelvű értekezési tételekkel feleltek meg. Néhány cím a tételekből: „Csarichovszky, Jellészet”, „A görög szellem hatása a zsidó irodalomban”, „Az Erec Iszraeli nevelésügy”, „A második világháború zsidó partizánjai”, stb. A résztvevők

közül mintegy nyolcvan a középhaladó és mintegy huszan az erős haladók között indultak. Megállapítható volt, hogy az erős haladók az ősi héber nyelv érettségük megköveteléseinek fokához értek el. Mindazok, akik résztvettek a vizsgálatokon, érezték, hogy a nyelven keresztül a zsidóság életébe levegője áradt szét a vizsgatermekben és örömmel adták kifejezést annak a meggyőződésüknek, hogy az az ifjúság, amelyik nyelven keresztül ilyen szoros kapcsolatot teremtett már népével, minden bizonnyal e nép fenntartó rétegét és biztos alapját adja majd, ha kikerülnek az iskolákból.

A versenyvizsgálatok pénztárait az Országos Zsidó Segítő-Bizottság bocsátotta a vizsgálatot megrendező Pesti Izraelita Hitközség iskoláinak tanfelügyelőségére részére, a jutalomkönyveket a Magyar Cionista Szövetség valamint a Youth Alijah adományain kívül az Erec Iszraeli Machleke Hanoar küldte.

A vizsgálatok kitűnő eredménye a Pesti Izraelita Hitközség vallásánadrának kitűnő munkáját dicséri.

Oroszországból hazatért

Bori muszosok!!!

Berger I. József

(legyes Berger, született 1909 Bpest, anyja neve Lukács Teréz), aki Borból (B. 213. sz. ad.) 1944 szeptemberében az első kérésével indult, októberben Bajáról írt, 1945 február közepén az Ohrdrufi kórházban egészen munkára jelentkezőt. Valaki még márciusban ott látta. Nagyon kérem, aki azóta bármit tud róla, értesítse sógorát, Molnár Miklóst, VII. Thököly-ut 14. Telefon: 425-1324

101/7 század.
Ki tud róla?

Reich Marcell

1943 január 12-én adott hír utoljára, Jablonszky kórházban volt, lábfagyással. Szíves válasszat Reich Márkuszné, Budapesten, VII. Síp-utca 7. kőre.

MEGNYILT a szabadsághervél
NOEMI PENZIO

gyermeknyaralója

orv. rabbi és felügyelő által
Pedagógus és orvos felügyelő
Hatalmas csapokban. Zuhanyozó
kád. Telefon: 101-812. Csernek

Expedíciót — saját világunkba . . .

Írta: Antal Gábor

1.

Közirőink, akik a magyar-zsidó tömegek mindennapi életének változásait és rezdüléseit kísérik figyelemmel, egyre nagyobb figyelmet szentelnek annak a kérdésnek, amit — Sós Endre szavaival élve — így lehetne összefoglalni: „A magyar zsidóságot rá kell szoktatni, hogy saját erejéből éljen!” Ez a „rászoktatás” nemcsak az eddigi külföldi segélyforrásoktól való elszakadás veszélyének esetlegessége, nemcsak a minden lehetőséggel számoló politikai okosság, sőt még csak nem is a „sporrer-lekiség”-ről való megszabadulás erkölcsi imperatívusza miatt oly döntő, — bár természetesen ezek a szempontok igen fontosak és aktuálisak —, hanem elsősorban azért, mert a magyar-zsidó társadalomban még számos olyan építő erő van, mely eddig nem került — társadalmi és „történelmi” — okok miatt nem is kerülhetett — napvilágra. Ugyanakkor, mikor a pesti zsidóság határozati javaslatban fejezte ki szolidaritását a világ zsidóságaival, amikor a Szabad Zsidó Állam megváltását és a Palesztinát megváltó szállva tartó elnyomó katonai csapatok visszavonását követelte, nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy a Magyarországon maradó zsidóság életét, munkáját, biztonságát. Ez a munka, kájját, biztonságát, ez a töretlen és folytatódó élet pedig semmiképpen sem biztosítható, ha a Magyarországon maradó zsidó társadalom nem illeszkedik szervesen a magyar társadalom fejlődésének napjainkban lezajló, sokszor telén észrevétlen, de valóságban mindig fokozódó erejű lendületébe. A magyar zsidóságnak nemcsak odáig kell eljutnia, hogy saját öregeit, betegeit, a náci pusztítás áldozatait mint megmaradott áldozatait ellátja, hanem odáig, hogy társadalmilag, politikailag és szellemileg is fenn tudja tartani magát. Vagyis, hogy ki tudja teremteni magából azokat a gazdasági és szellemi erőket, melyek az eljövendő idők követelnek meg tőle. Ehhez azonban meg kell szüntetni az önvizsgálatra, könyörtelen belső revízióra van szükség. Ahogyan azt, még a kilencszázas évek elején az élelsemű Bródy Sándor fejezte ki egy nagyszabású társadalmi riportjában, melyet a budapesti „Getho-negyed”-ről írt: „Mikor lesz bátorságuk ezeknek az embereknek, hogy expedíciót indítsanak a saját világukba!”

2.

Erről van szó, testvéreim, ez a helyes kifejezés: Expedíciót! Expedíciót kell indítanunk a zsidó nyomortanyákra és a vidéki zsidóság oly elhagyott és oly szomorú végváraira, expedíciót kell indítanunk, hogy felkeressük és felfedezzük az árván reménytelenül és tehetetlenül maradt zsidó lelkeket. De expedíciót kell indítanunk társadalmi életünk és társadalmi erőink forrásaihoz is, mert nem kétséges, hogy például az a tehetség, melyet a magyar zsidóság az úgynevezett „liberalizmus kora”-ban a magyar kereskedelmet megteremtette, nem vesztett el, ha a szükségletek és erőviszonyok helyes felismerése arra kényszerít is bennünket, hogy más pályán, más életkörülmények között boldoguljunk. A tehetség — az erő megmaradásának elvének — megmarad, csak más formát nyer, más kielégési alakot ölt és kutat és az a legfontosabb, hogy ne riadjunk vissza ennek az új formának a felvételétől, melynek irányába erőink vezételnek bennünket.

Örömmel olvastam nemrégiben a lap hasábjain Nagel Marcel cikkét a zsidó iparosnevelésről és örömmel regisztrálhatom azt is, hogy a felszabadulás óta igen sok fiatal zsidó szakmunkás nevelkedik. A zsidó fiatalok ipari és mezőgazdasági közösségei is — ha szervezésileg sok kívánnivalót is hagynak hátra — mindenképpen lendületet vettek a zsidó fiatalok életébe. De igen biztató és örömdeljes jelenség az is, hogy több volt munkaszolgálatos ma igen felelős és áldozatos munkát végző tagja a magyar demokrácia államgépzetének.

Van, aki valaha kereskedő volt, van, aki szegény „hónaltas” ügynök volt, sőt akad olyan is, aki az úgynevezett „lipótvárosi” légkörből származik. De aki komolyan, viselre és vállalva a felelősséget és méltóságot, megértve saját hivatását, végzi dolgát, annál mindegy, hogy szegényként vagy gazdágként, munkásként vagy polgárként indult neki az életnek. Az a fontos, hogy az idők szavát és egyéni hivatását megértse, az a fontos, hogy valahova elérkezzen.

3.

Ezt akarja a mi kívülből meggyőztört, viharokon és kinkon átment közösségünk; megérkezni. Meg kell érkezni, el kell érni a Körhöz, az Időhöz, mely céljainkat és hivatásunkat kiszabja, el kell érkezni önmagunkhoz. És amikor a magyar zsidóság hivatott és valóban az idővel és idők parancsával együtt haladó vezetői és gondolkodói azt mondják: szokjatok rá a saját erőtökkel — ez elsősorban azt jelenti, hogy ismerjétek meg önmagatokat, hogy végül elérkezzetek önmagatokhoz. Nem a gyermekkorban halott és megaltatott létet, hanem e mindig örök és mindig külső formát változtató léteire való emlékezés mondatja velem: „Testvéreim! Választott nép vagyunk!” Választottunk a szenvedésre és megaláztatásra, de választottatunk meddő; szomorubb és kietlenebb a sivatagnál, ha nem okotunk ebből a szenvedésből. De választatunk emel-

telés, ha okotunk és megtartjunk az Örökkévaló parancsát, vagyis ha megtartjuk a történelmi leckeit és elindultunk a jövőbe, a történelem, a haladás útjára. Ha önként szellettük azokat a társadalmi változásokat, melyek nélkül a magyar zsidóság szervezete egyszerűen összeomlik.

Mindenki, minden testvérünk, aki felismerte, hogy az önzésre épült társadalmi törvények, szokások, előítéletek és babonák kora menthetetlenül lejárt, aki felismerte, hogy csak utolsó, torz rángásai, törvényből babonává lett árnyképei azok, melyeknek napjainkban még tanul vagyunk, legyen ennek a felismerésnek fíradhatatlan előbarcosa a magyar zsidóság és az egész magyar társadalom körében. Minden ember egyéni harca közelebb hozza hozzánk a társadalmi béke, az igazi megbékélés és igazi közbiztonság régen álmolt korszakát.

Munkaszolgálatosok hozzátartozóinak figyeimébe

Ujabbban a következő száza-
dokból érkeztek baza egyes
hadifogoly munkaszolgálatosok:
1/2, 2/4, 3/1, 3/2, 3/61, 4/2,
4/3, 4/4, 5/6, 6/1, 6/7, 7/3,
7/4, 7/6, 7/7, 7/352, 8/3, 9/4,
9/7, 10/3, 10/4, 11/3, 13/4, 101/1,
101/3, 101/4, 101/5, 101/8, 101/9,
101/10, 101/18, 101/19, 101/21,
101/28, 101/30, 101/31, 101/33,
101/37, 101/42, 101/47, 101/50,
101/301, 101/303, 101/314,
101/380, 102/1, 102/210, 103/2,
103/3, 103/6, 103/11, 104/7,
105/2, 105/5, 105/12, 105/32,
105/302, 106/4, 106/6, 106/7,
106/8, 106/9, 106/10, 106/11,

107/2, 107/3, 107/4, 107/9,
107/10, 107/14, 107/22, 107/23,
107/307, 107/317, 108/8, 108/10,
108/24, 108/38, 108/40, 108/50,
108/61, 108/65, 108/66, 108/58,
108/63, 108/66, 108/85, 108/222,
109, 109/2, 109/7, 109/9, 109/13,
109/18, 109/23, 109/24, 109/29,
109/36, 110/5, 110/52, 110/58,
112, 201/16, 238/42, 442, 701/13,
701/16, 705/1, 706/8, Ujabb
bori szárad.

Az ívek megtekintethetők szer-
kesztőségünkben hétköznapon-
ként kizárólag 11—2.ig. VII.
Sip-u. 12. I. em. 26.

Böachdut Böad Erec Jisrael (Egységben Erec Jisraelért csoport)

teljes erővel folytatja szerve-
zési munkáját. Az alakuló
gyűlésen nagy számban jelen-
tek meg a magyarországi
cionista élet jelentős tagjai
akik ugyan ellentétes felfogást
vállanak a Magyar Cionista
Szövetség politikájával, de az
Erec Jisraelért való fokozott
tevékenységet elsőrendű fel-
adatnak tartják.

A mozgalom központi irodá-
jának ideiglenes helyisége

Erzsébet-körut 56. sz. alatt van,
ahol az egyes körzeti sziffek
megszervezését végzik nagy
tempóban

A mozgalom által megszer-
kesztett és az Uj Élet leg-
utóbbi számában közzétett
felhívást a napokban elküldték
az illetékes Erec Jisrael-i
fórumoknak.

Folyamatban van a mozga-
lom első hadisrájának meg-
szervezése s ugyancsak rövide-
sen megindul az érdeklődő
nyakörvön részére ingyenes
héber nyelvtanfolyam.

A mozgalom iránt érdeklődő
ösztinte cionista érzelmű zsidó
rétegeket bármilyen felvilágo-
sítás ügyében várja a központi
iroda.

Hazajött munkaszolgálatosok!
Ki tud számrol!

Kállai Andorról,

sz. 1909, anyja Balaji Lujza.
Utolsó 1945 jan. 1—20-ig Gö-
döllőn volt. Onnan eltűnt. Ké-
rek értesítést. Kállai D. Dezső,
Budapest, VII., Sip-utca 5. sz.,
III. emelet 2.

PALESZTINÁBAN

kereskedelmi képviseletet
akar elhelyezni, vagy szerezni,

árut akar elhelyezni, v. árut akar beszerezni,

információt akar beszerezni,

ingatlanot óhajt venni, vagy eladni,

már meglevő ingatlanát kezelni óhajtja,

ugy forduljon
bizalommal az
alábbi címre:

„Palinoff” Information- and Commer-
cial Office * Tel Aviv, P. O. B. 735.

Pályázati hirdetmény

A Nyiregyházi Statusquo Izr. Hitközség pályázatot hirdet megüresedő kántori állásra.

Pályázhatnak zenei kultúrával rendelkező, szigorúan vallásos előéletű, jóbangu egyének, akik ezen munkáikat elismert papoktól és hitközségektől nyert igazolványokkal tartoznak bizonyítani. Fizetés megemlékezés szerint. Kötséget csak a meghívottaknak költünk meg.

Pályázati határidő augusztus 15.

Pályázatok a Hitközség Elöljáróságának címére küldendők

Elnökség

FELHÍVÁS!

A NYIREGYHÁZI STATUSQUO IZR. HITKÖZSÉG EMLÉKMŰ BIZOTTSÁGA tisztelttel értesíti hittestvéreinket, hogy a fasisztus áldozataiként elpusztult Szeretleink emlékének megörökítésére a közeljövőben emlékművet állít fel.

Ezeken kérjük fel azon hittestvéreinket, kiknek vissza nem tért hozzátartozóit Nyiregyházaért deportálták és emléküket megörökíteni óhajtják, címüket és elpusztított hozzátartozóik neveit hozzájuk a legkövetkező időben bejuttatni szíveskedjenek.

Statusquo Izr. Hitközség Emlékmű Bizottsága

A Kunhegyesi Izr. Hitközség előimádkozót keres a főünnepekre.

(Metszők előnyben.) Ajánlatokat az Elnökség címére kérünk. Elnökség.

A DUNAPATAJI IZR. SZENT-EGYLET

felkéri mindazokat

az országban, akiknek halottjuk itt fekszik, hogy a temető rendezésénél céljából hozzájárulásukat címünkre küldeni szíveskedjenek.

A Szolnoki Izr. Hitközség pályázatot hirdet KÁNTORI ÁLLÁSRA,

aki egyúttal a metszői teendőket is ellátja. Feltétel, hogy legalább 2 orth. rabbittól végzési képesítőse legyen. Zeneileg képzettségre előnyben. Pályázati határidő aug. 8. A meghívottak költségmegterítésben részesülnek. Az előjáróság.

A Bácsalmási Izr. Hitközség ezennel pályázatot hirdet metszői állásra.

Jelenkezhetnek mindazok, akiknek legalább három rabbittól kabbolójuk van és 50-ik életévüket nem haladták túl. Utiköltséget csak a meghívottak térítünk. Jelenkezni lehet 1947 augusztus 1-ig.

Hitközségi Előjáróság

**Előrehívás
Másolás
Nagyítás
Fotokópia
Hangfőny
VI., Andrassy-u. 2.**

MEGTARTOTT GYÜLÉSEI

A „Zsidó Egység” Demokratikus Hitközségi Párt IV. ker. szervezete csütörtökön, július 17-én Friedmann Jenő elnökletével tartott gyűlést, amelyen Nagel Marcell az ifjúsági nevelés problémájáról, dr. Baracs Marcellné a nők jogairól és kötelességeiről tartott előadást. Karvaly László énekszámai Kelen Hugóné kísérette zongorán. A gyűlést Juróvits Jenő zárószavával ért véget.

A párt V. ker. szervezetének aktív tevékenységét jellemzi, hogy ugyanazon a napon, — a hó 15-én — egyidőben két helyen tartott gyűlést. A Szent István-körut 1. szám alatti helyiségben dr. Bródy Ferenc főorvos értékes előadásával nőnapot rendezett a Központi Nőbizottság, az V. ker. elnökség pedig az összes kerületek női vezetőknek részvételével központi nőbizottsági ülést rendezett. Dr. Végvári István megnyitászavai után dr. Szemere Samuén szólott az összegyűlt nőbizottsági tagokhoz. S. Vermes Lili zongorajátékát biztosította a művészi élvezet.

16-án az V. ker. orvosársága gyűlt össze a párt helyiségben. Dr. Bródy Ferenc főorvos elnöki megnyitása után dr. Pásztor József tartott főtitkári referátumot. A felmerült kérdésekhez dr. Hajnal György, Adorján Antal, dr. Heller Béla, Gábor Andor, Fischer Tihor és Kemény Gizsi szóltak még hozzá. 17-én a Párt V. ker. ügyvéd tanácsa tartott ülést, amelyen elhatározták, hogy az egységes összefogás szellemében vesznek részt az aktív szervező munkában.

A VI. ker. csoport hétfőn a Fészek-kávéházban tartott gyűlést Pollák Lajos elnökletével ahol Antal Gábor hírlapíró és Szűts András szóltak fel. Ugyanennek a kerületnek Andrassy-ut 24. sz. alatti helyiségben szerdán délután Révész András tartott beszámolót.

A Párt XIII. ker. gyűlését július 14-én tartotta a Róbert Károly-körut Rabecz vendéglő kerthelyiségében. Dr. Lendvai Sándor elnöki megnyitászavai után dr. Szemere Samuén tartott előadást, majd Levendel József ügyvezető-elnök és Hámos Gyula szóltak fel. Hámos Évi ke szavalt, végül pedig S. Vermes Lili titkári zárószavával véget ért az értekezés. A XIV. ker. szervezet július

10-iki gyűlését Kopper Lajos elnöki megnyitójával kezdték, majd Starkmayer Zoltán fő-kántor és Szigeti Jenő adtak elő művészi számokat.

Július 17-én Kopper Lajos elnöki megnyitója után dr. Heves Lajos tartott előadást, Dolgár Klára énekelt, Génszker Mára kíséretével, majd Szigeti Jenő szavalt nagy sikerrel.

A „Zsidó Egység” Demokratikus Párt VII. belső körzete július 17-én, csütörtök este népes taggyűlést tartott a Magyar Színház-kávéházban Szegő Jenő elnökletével. Felszóltak: dr. Salgó László rabbi, Berger Náándorné és Nagy Sándor Berger Náándorné főbbek között Kiss József 25 éves halálózási évfordulójáról is beszélt és Róbert Mária előadóművésznő ezzel kapcsolatban Kiss József legszebb műveit adta elő.

A „Zsidó Egység” Demokratikus Hitközségi Párt VII. belső körzete július 17-én, csütörtök este sikerült taggyűlést tartott a Ró-kávéházban Kulcsár Gyula elnökletével. A nagygyűlést Kestner Zoltán szólalt fel s azt az ültést hozta be, hogy a szónok helyett a nagyközönség adhatta elő kívánságait a hitközséggel és a Jointtal kapcsolatban. Róbert Mária Karinthy Frigyes „Ki kérdeztél” című versét adta elő.

A „Zsidó Egység” Demokratikus Hitközségi Párt VII/a belső körzete július 17-én, szerdán este 6 órakor tartotta szokásos heti taggyűlését a Royal-kávéház különtermében dr. Váradai Jenő elnöklete mellett. A taggyűlést dr. Baracs Marcellné elnökösszony és dr. Simonyi Simon a IV. kerület elnöke szóltak fel. Róbert Mária előadóművésznő: Szabolcsi Lajos Jövőrecheho című versét szavalt nagy sikerrel.

A VIII. ker. belső körzet július 16-án a Baross-kávéházban tartott gyűlést, amelyen Braun Mihály, Szemere Samuén, dr. Bródy Ernő, dr. Körömczy László és Sugár Mihályné szóltak fel.

**GANZ
Redőnygyár**

Faredőnyök,
vászon- és nádrolepták
V., Csáky-utca 34.
Telefon: 201-066.

A tamuz 17-iki gyásznapi Sopronban és Sopron megyében

Múlt szombaton, sívóószorbetamuzkor volt harmadik évfordulója annak, hogy a soproni gettó Auschwitzba érkezett. A sabosz miatt csak a vasárnapi bójtnapon tartottak gyászünnepeket, a város zsidósága kivonult a temetőbe, ahol a múlt évben felavart emlékmű alapkőnél Cziron József ort. főrabbi tartott emlékbeszédet az 1600 elpusztított soproni zsidó felett. Majd Weinberger Ernő, a soproni izraelita hitközség titkára mondott megérző beszédet, amelyben várt intette a hallgatóságot a hitelhagyás veszélyére. Utána a múlt évben eltemetett lóratelcermaradványok sírhalmához vonulak, ahol Cziron főrabbi megemlékezett a volt soproni tanulmányosokról és ezek között Rabbi József, Eliezer Müller és Rabbi Josua Rosenberg volt soproni rabbikról, akik hivatással együtt Auschwitzban lettek mártírhátraluk.

Vasárnap este Csornán gyűlt össze templomukban a zsidók, hogy meghallgassák Cziron József főrabbi gyászbeszédét, hogy jól kísérhassák magukat. Hétfőn délelőtt pedig Beled zsidósága hallgatta meg Cziron főrabbi beszédét, amit elvesztett szeretettjei felett tartott.

RAAB MÁRTON

Gyászsztentisztelet Berettyóújfalun

Berettyóújfalun megmaradt zsidósága Tamuz hó 8-án — a Jährzeit napján — kegyeletos gyászünnepségen emlékezett meg mártírhalált halt szeretettjeiről. Az üzleteket a gyász jelöl a korai délutáni órákban bezárták. A közönség a templomban gyűlt össze, ahol a gyászünnepség Hoffmann Márkus rabbi héber nyelvű gyászbeszédével kezdődött. Kegyeletos szavakkal emlékezett meg a mártírokról, akik a fasiszta uralom áldozatai lettek. Utána dr. Tardos Henrik ügyvéd, magasszárnyalásu beszédében idézte az elpusztult szülők, gyermekek, hivesek testvérek és rokonok szellemét, akikért ezen a napon a közönség valamennyi zsidó férfit zokogó hangon mondotta el a Jiszgádál imát. Kreiser Sándor tanító beszédében utat jelelt a zsidóságnak, hogy ne legyen még egyszer Auschwitz, Birkenau. Kérte a hivatkozott anyagi áldozatot, hogy a ma már régente tervezett emlékmű legalább az ősi ünnepekre rendezetési helyként álljon. Beszéde befejeztével Frankfurtt Andor El moá rachamim imájában felsorolta az elhunytak neveit. Utána megindult a gyűlés az emlékmű felé, a város és mindenki kegyelettel adakozott.

Egy temető halálára

Irta: Szöllösi Zsigmond

Az én falumban sohase lakott több tíz-tizenkét zsidó családnál. És mert a halott tudvalevőleg kinyujtozva is kisebb helyen elfér, mint az élő össze-luzódzkodva, természetesen a temetőjük se öltötte a nagyhirtok méreteit. Annál kevésbé, mert azok közül, akiknek a sors ezt a községet rendelte a földi életbe való belépésük állomásául, az utóbbi évtizedekben egyre kevesebben akadtak, akik örök pihenésük végállomásának is kívánták volna. A költők a francia poéta szerint a faluban születnek és a városba mennek meghalni. Nem mondhatnám, hogy az én falum születeljei mind poétának születtek volna a városba. A legtöbbet prózáiból becsúgy sarkantyuzta. De mire a hívatás tudata kibontakozott eszméletükben, tíz közül legfőlebb csak egy volt hajlandó ottmaradni a faluban. A többiit magához szívtá és magába emésztette a város.

Természetesen — nagyrájkán — kivétel is akadt. Mint például az én kedves, öreg Mórle bátyám, akit nyolcvanhét esztendőskorában is, amikor egészen egyedül maradt az öreg házban, szinte erőszakkal kellett, hogy felhozzanak magukhoz Pestre a gyermekei. A kinal anyacsászárné kívánságait se leshehték éhesebb, sőt mohóbb teljesítőkészséggel, mint az övét. De hasztalan. Egyrészt azért, mert az öregúrnak egyáltalában nem voltak kívánságai. Másrészt meg, mert amit mégis elfogadtathattak vele, csak jó volt, de nem az igazi. Se a dohány nem tudott olyan lenni, mint amilyennel otthon Szép Balázs meg az öreg Kuczik Péter ellátták, se a szombatnak nem volt meg az a különös, kimondhatatlan jó íze, mint a fehérre meszelt kis falusi templomban.

Beletörődött. Egybe azonban semmiképpen se tudott és nem volt hajlandó beletörődni. Abba, hogy örök álmát majd no ott aludja a liciumsövényes tenyérnyi kis temetőben a faluszélen. Keményre vált hangon mondogatta

— Én itt nem tudok meghalni. Nem tudok. Engem, ha eljön az ófám, vigyetek haza.

...Szemmel látható volt, hogy az óra elközeledett. A kérdés — vagy parancs — egyre sürűbben hangzott el és egyre sürgetőbb. Már az orvos sem tiltakozott. Vállat vont és csendesen mondta:

— Kibirja vagy nem bírja ki — már nem fontos.

Nem volt mit tenni. A kilencvenkét esztendő aggastyánt,

akiben még volt élet, de már nem állt, kocsiba kellett fektetni és elindulni vele a kétszáz kilométeres utra, a faluja felé. Kibírta. Fel-felnyíló szeme még láthatta, ha látta, a kis temető poros akácait. Abban a percben halt meg, amikor a kocsit befordult a falu házsorai közé. Hazatért.

A kivándorolt kínai kuli esztendőskön, sőt évtizedeken át garasonként koptalja össze a pénzt, amely elegendő lesz arra, hogy ha idegenben érné a halál, holtestét hazaszállítsák a Menyeyi Birodalom szent földjére. Mert igazi nyugalom csak ebben a földben található.

A kilencvenkét esztendő aggastyán örök nosztalgiajának ilyen ősen rejtelmes erődjét nem érzem. Ő egyszerűen ott-hon akart lenni a temetőben, amelynek minden sírját ismerte, mint ahogy otthon csak a falujában érezte magát, ahol minden házról tudta: kié és minden emberről, sőt minden kutyáról is, melyik a portája. Azt akarta, hogy majd ha megharsan a Kürt, ne idegenek lömögében sodródjék idegenül, hanem azokkal legyen együtt, akikhez egy élet közös örömeinek, reményeinek és viszontagságainak, ölményeinek és tanulságainak emlékei kapcsolják.

★

Drága, jó öreg Mórle bácsi, a maga külön, egyéni hareát sikerrel megvívta. Nem halt meg addig, amíg nem biztosította örök nyugalma pozícióját a kis falusi temetőben.

Es a csata mégis elveszett. Mert ő se tudta biztosítani a temető nyugalma.

A tenyérnyi kis temető — noha a badak utja messzire elkerülte — elesett.

Először „elhagyott jav” lett belőle. Mert élő zsidó — se kicsi, se nagy — a községhen egy szál sem maradt. Ugy, hogy a megfeszített falu ama bizonyos gyökere megoldásra való készségét a halottakon volt kénytelen igazolni.

Igazolta.

A temetőt feldúlták. A sírköveket darabokra zúzták. A hantokat szétrugdalták. A kerítést elhordták. Még az árkot is be-

földelték. Lelkismeretes és alapos munkát végeztek.

A kis temető meghalt. És semmi kilátás arra, hogy valaha is feltámadjon. A halottak közönködés. Egész bizonyosan nem fogják megszakítani pihenésüket, hogy rendbe hozzák. A negyvenhét elhurcolt zsidó közül csak kettő tért vissza. Mind a kettő férfi. Az egyik őt se lépte háza küszöbét. Benézett a nyitott ajtón, kifosztott, egykeri hajléka meztelen, üres falaira,

csak percekig állt ott, azután kis balyujával görnyedt hátán, egy szó, egy kérdés nélkül bandukolt tovább. A másik ott tengett lengett pár napig. Egyik szomszédasszonya — hiába, a falunak van szíve! — odajött a kerítéshez és tejjel, kenyérrel kínálta meg. Még csak meg se köszönte illendően. Komoran annyit morgott, hogy nem éhes.

Azután színtén eltűnt.

Vajjon Mórle bácsi mit álmodik a szédült hantok alatt?...

Egy cikk margójára

E sorok írója a lap hasábjain egy évvel ezelőtt nyílt levelet intézett egy keresztény pap barátjához, amelyben szeretetteljes szavakkal kérte őt, hogy hívei körébe ne terjesszen reakciós anekdotákat, mert — mint a közelmúlt szomorú eseményei bizonyították — nincs nekik kellő felkészültségük az a megfelelő értékre tesztálni, hanem egy adójuk tovább, hogy mivel az ő papjuk mondotta, tehát minden tekintetben helytálló és igaz.

Ugyanebben a cikkben bírákozás történt a református egyházi zsinat 1946. év május 9-én Rákos László püspök elnökletével tartott ülésének jegyzőkönyvi kivonatára, amely a következőket tartalmazta:

.... a zsinati tanács a zsinat nevében mélyen megajánkódva megváltja büntét, amellyel Isten főlégét megsértette. Elmulasztotta inteni a népet és a felelősséget, amikor mindkettő Isten hátynyével ellenkező útra tért a nem állt ki egész háttán az ártatlannal üldözöttek mellett...

Ez az idézet jutott eszünkbe most, egy év múltán, hiszen akkor hiányoltuk, hogy addig, — de azóta sem — a keresztény egyházak hasonló nyilatkozatokat nem álltak ki, sőt ismételték és kövekeztelen (esetleg kivételről eltekintve) tímtetőleg távolmaradtak mártírjaink emlékeztetőre rendezett ünnepségekről, noha azokra minden esetben meghívást kaptak.

Es eszünkbe jutott ez az emlékeztető és példamutató, de követés nélkül maradt becsületes nyilatkozat akkor, amikor elolvastuk az egyik hetilap idevágó cikkét, amelyben büszkén és hivalkóva idézi a cikkíró a következőket.

Néhány hónappal ezelőtt az egyik nagy evan-

geliumi egyház képviselője mondotta ki nyilvánosan: „Nem látunk okot arra, hogy a zsidókérdésben elfogadjunk magunknak magán a zsidóságtól bocsánatot kérjünk.”

Néhány héttel ezelőtt pedig egy másik nagy evangéliumi egyház képviselője vallotta meg évi jelentésében: „Egyházunknak nincs oka arra, hogy a zsidókérdésben tanúsított magatartása felett bocsánatot kérjen.”

Tehát: az egyik egyház mélyen megajánkódva megváltja büntét, a másiknak nincs oka arra, s a harmadik nem lát okot arra...

Egymás mellé állítva ezt a három nyilatkozatot, sajnálatos állapotunk meg, hogy az egyházak egymás közli megbékélésének, ugylátszik mégsem mi vagyunk a kerékkötő (g. m.)

A Hódmezővásárhelyi Izraelita Hitközség

a deportálásban és munkaszolgálatban elpusztított testvéreinek emléket kíván állítani.

A rendelkezésre álló hely és az anyagiak folytán elgondoljuk a következő:

A templomkertben egy alacsony dombon obeliszkzerű emlékművet állítanánk fel. Az obeliszk négy oldalát kb. 400 bevésett nevet magabafogadó márványlap borítaná. Maga az obeliszk 2 fokból álló műkölépeszeten nyugodna. A lépcsőaljzat legnagyobb mérete kb. 2,5 m-es négyzet lehet. Az obeliszk-től on ellhelyezendő művészi kivitelű jelképre vonatkozólag szabad teret engedünk. Fentekelti eltérő ajánlatokat is számításba vesszünk.

A hitközség fenntartja magának a jogot, hogy csak a kivitelre kerülő és elfogadott emlékművet díjazza.

Egyidejűleg a kérdéses emlékmű kivitelezésére is ajánlatot kérünk.

Pályázati határidő a megjelenéstől számított 8 nap.

ELŐJÁRÁSÁG.

Zsidó nrnót HÁZVEZETŐNÖK FELVESZÉK. Szobalány, van. Róna István, Cegléd.

PARÓKÁK, PÓTRÉSEK

békebeli minőségben, művészi kivitelben

ALTSCHULER E.

HAJMÜTERMÉBEN

BUDAPEST, VII., CSÁNYI-UTCA 12

Modern

hölgyfodrászati

kiszolgálás

Az ismeretlen rabbinéről

Az Uj Életben nemrégiben hálódzó cikkem iránt. Ebben elmondottam, hogy 3 volt az, aki velünk, internáltakkal a Rák Szilárd utcai kisegítő otthonában milyen szeretettel, méltósággal, mennyire áldandóan élt. A nevét nem tudtam. Csak annyit volt előttem ismeretes, hogy mentő-angyalunk egyik rabbiné felesége. Abban reménykedtem, hogy az „ismeretlen rabbiné” felfedi kiletét, felutkezik és nekem végre mondom lesz jövedő kezét megcsókoltam. Hosszu hallgatás után most megszólalt az „ismeretlen rabbiné”, akiről kiderült, hogy nagyon is ismert férje van: dr. Teichmann Jakab, a rákoskeresztúri izr. temető fiatal, tehetős papja, akinek úgy, mint felesége, az utóbbi „holand évek”-ben rengeteg szenvedőn segített. A jelentkezés litka, hogy dr. Teichmann Jakabné sz. Porjes Ágnesnek kislánya született és ezt az örömdetese családi eseményt közzé a róla szóló cikk szerzőjével Boldogán rohantam őt és az újszülöttet köszönteni, s most itt is megismétlem azt a nagyon mélyről fakadó jókívánságot: Az Isten áldja meg az ismeretlenné vált „ismeretlen rabbiné”-t és kis családját!

(gy. c.)

Parókák, frizettek

HAJMÜTEREM,
Mária Valéria-utca 17.
Lánchídánál.

Ing javítás,
női és férfi
fehérneműk,

fürdőruhák készítése hozott anyagból. Az Uj Élet olvasóinak 10% eng. Szentkirályi-utca 2. Musz. üzveggy üzlete.

Jobb családból való 12—15 éves

diákkislánynak

lakást és teljes ellátást adnak. Schwimmerné, VII. Akácfa-utca 50. IV. emelet 3.

la garantált friss

orth. kóser
libazsir

Freireich Debrecen, Pásti-u. 2.

ÜZEM
ÜZLET
HELYISÉGET

FELLNER KÖZVETÍT
SZENT ISTVÁN-KÖRUT 30
(Mark-térnél Telefon: 120—792)

Halál és megdicsőülés

A dédapa 1810 körül Eperjes környékéről költözött le a dédunántúli forgalmas kereskedővárosba. Ebenspangernak hívták, másik nevét nem ismerjük. Már akkor sem lehetett szegény ember, mert nyomokban odaköltözése után emeletes házat vásárolt a város főterén, — az ma is a család nevén áll. Gubacsal és bőrrrel kereskedett. Máról már tudjuk, hogy Lipótnak hívták. Ő újabb üzletéget csatolt az addigakhoz: bankár is volt. Két festmény, amely a keszthelyi Battoni Múzeum pinacéjében várja a formázások elintézését, nyilván Lipótot és feleségét ábrázolja. Magyaros bajszú, megcédelt mellkifejezésű a férfi, puffok, gödröskés arcú az asszony. Jól mehetett soruk, mert a műcsinálom körüli időkben megvették a kézzel hordás ujnapi hirtokot. A föld szeretete egyre jobban erőt vett rajtuk; feladták üzletüket és kizárólag birtokukkal foglalkoztak. Pályájuk ívelése nem török meg. A férfi az akkori trónörökös jóbarátja. A fuma azt tartja, hogy Lipót a magyar nemességet egy választás utóhangja gyanúja kapta. Mindegy száz évvel a család odaköltözése után halt meg.

Két fia maradt, Géza és Ernő. Mindketlen csak a földnek önként — a régi bankári tevékenységéből csak a helyi „nagyakarc” igazgatóságai tagsága és a részvények többségének birtoklása maradt meg. Mintagazdák; szakemberként járnak a tökéletes felszerelés csudájára. Két szeszifőzde, gőzfűrészt teszik az üzemet teljessé.

A testvérek lelkiükben már nem egyforma uton járnak. Ernő elhagyja az ősök hitét. Korán hal meg. Ott temeteti el magát a birtokon és végső akarata, hogy hamvai fölé kápolnát emeljenek. Nem így Géza. Hűséges maradt hitükhöz, sőt jelentékeny tisztóságot vállal a felekezeti életben: községkerületének elnöke lesz. De máskülönben is a szív embere volt a dédunántúli nábob: négy évtizedes barátság fűzi fiaiúja főjegyzőjéhez, ugyanígy jóban van és megbeszéli dolgait az igazgatótanítóval is.

Géza házassága is méltó magához, — nem azért, mert az asszony is dúsgazdag bécsi műkereskedő család tagja, hanem mert lélekben egyvása férjével. A család zenészerzőket, festőket mutat fel, maga az asszony is festő. A házaspár szenvedélyvel veti magát a műgyűjtésre; kastélyuk múzeális értékek tárházává válik.

A legifjabb generáció: Pál fiam. Az ő utjába már akadályok gördülnek. A mezőgazdasági doktorátust már külföldön szerzi meg. Nyílt maradt a kérdés, tovább tudta-e volna vinni Pál a család felfelé ívelő vonását. E kérdésre nincs válasz, mert Pál 1912-ben a keleti harc-

téren aknára lépett és hősi halált halt. Szülei élete munkájába is bekapoktatták már a fekete viharok. A mintaszerű gazdaságot „vilézek” között osztották fel, akik az esőn hagyták rozsdásodni a drága gépeket. De nem a vagyon, hanem fiának elvesztése tette buskomorrá az akkor már hetvenéves Gézát. Könnyel nyomtatott fia emlékére, melynek azt a címet adta: „Az én gyászom”. Arra a meggyőződésre kellett jutnia, hogy hiábavaló volt mindaz a munka, mindaz a lelkesedés, amely őseit és őt áthatalta.

Egy amerikai ügyvéd művelében olvastam, hogy miért foglalkoznak egyesek oly sokat végrendeletükkel; ez az egyetlen módja annak, hogy az ember éreztessze cselekedeteinek hatását halálán túl is és így közölve az életét hosszabbíthatja meg. A házasságok azeöltött vagyonokról, különösen műgyűjteményükről másképp rendezkedtek. Most megválogattam ezt a rendelkezést és kölcsönösen egymást nevezték örökösükül. Amde mi legyen akkor, ha mindketlen egyszerre halnak meg? Ez a kérdés 1914 február 18-án velődött fel bennük. Akkor alkották Gézák azt a közös végrendeletüket, amely kifejezetten rendelkezik az akkor még oly valószínűtlennek látszó esetre, — ki mondván, hogy „mindkettőnk halála után — mindenemü ingatlan vagy ingó vagyonunk hősi halált halt egyetlen gyermekünk emlékeztetere Tel-Aviv városában felállítandó kórház létesítésére fordíttassék”. Külön gondoskodott a végrendelet a feleség hűséges barátnőjéről, Pál nevelőnőjéről, aki negyven évet élt együtt a családdal.

És elkövetkezett a poklok pokla. A jóbarátok sürgötték Gézákát, utazzanak Budapestre, ahol könnyebb az elrejtőzés. A község főjegyzője saját alantassától félve, titkos telefonjezzel beszél meg, amelyet a menedékes lehetőségének utolsó pillanatában fog megadni. Géza elhárít minden ajánlkozást: az ő életének fia halála után se cölje, se értelme. Megkapja a megbeszélte jelet, nem mozdul. Reggel felhatkor álltának be a csendörök: fejenként ötven kiló podgyászt, tizenkilenc napra való ételmet szabad elvinnie a mérhetetlen vagyon urának. Kora reggeltől estig tartanak a formalitások, a jegyzőkönyvezés; a házaspár az éjszákát már nem töltheti régi otthonában, a teherautó a gettóba vitte őket.

És ezután? Olvassuk a nagykanizsai járásbírósg végzését: „...tanúk vallomása alapján megállapítható volt, miszerint Gézát és nejét” 1944 év május hónapában Auschwitzba deportálták, ahol megérkezésük után az egész szállítmány szelekció alá

került s fentnevezettek abba a csoportba kerültek, kiket a németek munkaképtelenségük miatt több rövidesen gázkamrában kivégeztek, így fentnevezettek meghaltak.”

Eljött a felszabadulás és megjelent Tel-Aviv városának kiküldöttje, hogy az elhallak végakarátát végrehajtsa. A nagy vagyonnak csak morzsái, lőredekeli maradtak. A nagyértékű műgyűjteményt nyugatra próbálták „menekíteni”, a kincseket szállító vonatot légitámadás érte és a gyűjtemény java elpusztult. A műgyűjtemény itt honmaradt részét egyéb sérelmek is érték.

És ekkor Erec Jiszrael képviselője magasztos gondolatra jutott. Nem hajtja végre a végrendeletet, nem ad el minden megmaradt darabot. A tel-avivi városi kórház UJNÉPI ELEK GÉZÁRÓL és NEJÉRŐL elnevezendő osztályának felállításához a város maga eszközzeivel fog hozzájárulni. Hirdessék a képek a modern ercci város múzeumának egy külön szobájában nemcsak az adományozók felelőse emléket, hanem legyenek beszédes bizonyítékai annak a zsidó sorsnak, amely hiába történeken idegen országokban, pihenést, megnyugvást csak az ősi szülőházában talál...

VAGI JÓZSEF

Felhívás!

A Kőbányai Izraelita Hittközség Emlékmű Bizottsága felkéri mindazokat, akiknek hozzátartozott Kőbányáról elhunáltak és vissza nem tértek, azok neveit legkésőbb augusztus 1-ig közölni sziveskedjenek, hogy az emlékműbe való bevésésről idejében gondoskodhassunk.

Kőbányai Izraelita Hittközség Emlékmű Bizottsága.

A Mezőtúri Izr. Hittközségnek megüresedett

kántor-metszői
állásra

pályázatot hirdetünk. Eddigi életkörülményeit feltüntetve ajánlkozását alulírottához küldje be. Az állás azonnal elfoglaltatható. Javadalmazás megállapítás szerint. Költségeket csak a meghívottnak térítünk meg.

Előjáróság

Kivándorlók!

Használt és új

Hajókofferok
és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26
utca

Telefon hívó: 136—816

KELMEFESTŐ és vegytisztító-műhely berendezés belegység miatt eladó. Cim a kiadóban.

MUNKÁCSI ERNŐ: AKTUALIS KERDESEK

Az új alkotmány Országos Elnöksége

Végül is az utolsó kérdés, amelyet rövidre szabandó új alkotmányunkban rendezni kell: Az Országos Iroda elnökének, illetve elnökségének hatásköre és szervezete.

Ez alapjában véve a zsidóság igazgatásának módszerével függ össze, mert a szabályalkotást kétségtelenül a felekezeti parlamentjének, az Országos Képviselőtestületnek kell fenntartani. Nagyon régen, a középkorban, még az újkorban voltak az országos „Judenrichter“-ek, „Prefektusok“, „Landesrabbiner“-ek, akik a zsidóság igazgatását személyi joghatóságként látták el, de megbízatásuk nem volt népi eredetű, hanem külső hatóságoktól származott. De amiként az országos igazgatásban a francia forradalom vívmányaként álltértek a felelős miniszteriumok utján való testületi kormányzásra, a zsidóság szervezetei is ehhez az elvhez alkalmazkodtak. Az 1868. évi kongresszusi alkotmány a rendkívüli gyenge centrális igazgatást a községkerületi elnökök ülésének hatáskörébe utalta, az Országos Iroda elnökének csak a kormány és a községkerületek közötti közvetítés jogkörét biztosította, sőt még arról sem gondoskodott, hogy az Országos Iroda elnöke vezethesse a községkerületi elnökök ülését, mert a régi statumok szerint az egybegyűlt elnökök esetenként választottak maguknak elnököket. De az 1935. évi alkotmány már hozzácsatolta a modern kor követelményeihez. Míg egyfelől a végrehajtó hatalmat szilárdan letele az Országos Tanács kezébe, másfelől az Országos Iroda elnökének eddigi bánszerepét megszüntette és a közösség érdekében az elnöknek nemcsak reprezentációs jelentőségét domboztotta ki, hanem sürgős esetekben a végrehajtó jogkört és általában a folyó ügyek intézését hatáskörébe utalta. (A jogkörnek ilyen módon való szabályozása kapcsolatos a felelősségre vonatkozó kérdésével, amelyre később visszatérünk.) A most létesítendő alkotmányt illetően sem tanácsos határokat húzni, mint annak figyelembevételével, hogy a központi igazgatás nagyfontosságú munkája nem bízható sem egy hivatalra (Iroda) sem egy személyre. A magyar zsidóságot kellően összeállított, kevés tagból álló testületnek: az Országos Tanácsnak kell igazgatni. Így biztosítható egyéb előnyök mellett az is, hogy a maradék zsidóságban található különböző érdekek, ideológiák egymás mellett, egymást kiegészítve harmonikában érvényesüljenek. Az Országos Tanács élén pedig az Országos Elnök álljon, mint az autonómia

végrehajtó hatalmának állandó képviselője és megbízottja. Az országos elnök a képviselőtől kívül előkészíti és végrehajtja az Országos Tanács határozatait, de ezenfelül hatáskörét még más fontos területre is kell terjesztetni, így az igazgatás folyó ügyeire, amennyiben azok nem tartoznak az Országos Tanács hatáskörébe. És ez indokolt, mert a rendszeresen havonként ülő Országos Tanács — a számára fontosságuknál fogva külön fenn nem tartott ügyeket kivéve — általában a folyó ügyeket nem intézheti.

Az országos elnöknek helyetteseket is kell állítania. Részben azért, hogy akadályoztatás esetén pótolják, másrészt, hogy esélyes különleges megbízatás alapján az ügyek bizonyos csoportját vezessék és ellenőrizzék. Az országos elnök a két helyettes elnökkel együtt alkossa az országos elnökséget.

Az új alkotmányban biztosítani kell, hogy az Országos Tanács tagjait, ugyiszintén annak elnökét és helyettes elnökét ténykedésükért és mulasztásukért felelősségre lehessen vonni. Az Országos Tanács tagjainak felelősségre vonó hatósága csak az Országos Képviselőtestület, amelynek meg kell adni azt a jogot, hogy egyszerű vagy módosított többséggel hozott határozatával a felelősségrevonást gyakorolhassa. Ennek következménye a tanács tagjának megszűntetése, amelynek a kerületi elnököknél a községkerületi elnök tisztisége is ki kell terjednie.

Az Országos Tanács elnökének és elnökhelyettesének felelősségrevonásánál az eljárást két részre osztanám és a felelősségrevonás elvi kérdését először az Országos Tanács hatáskörébe utalnám. Előfordulhat t. i., hogy az elnök vagy helyettese az Országos Tanács határozata alapján annak végrehajtásaként tesz valamit, esetleg éppen olyant, amely egyéni álláspontjával nem egyeztet, de a Tanács többsége mégis a kérdéses határozatot hozta. Ilyenkor igazságos lenne, hogy az Országos Képviselőtestület minden előzmény nélkül felelősségre vonhassa az elnököt, aki esetleg saját meggyőződése ellenére cselekedett. (Természetesen ilyenkor is megmarad az Országos Képviselőtestület az a joga, hogy a Tanács valamennyi tagját felelősségre vonja, beleértve az elnököt is.) Az elnök felelősségre vonása tárgyában először az Országos Tanács dönt, sőt és ha a felelősségrevonást kimondotta, akkor határozatát végző döntés végzett az Országos Képviselőtestület elé terjeszse.

Ime nagy vonásokban a megalkotandó alkotmány váza. Az

Intézőbizottság ügyrendje értelmében külön bizottságot fog kiküldeni annak kidolgozására. A közérdek azt kívánja, hogy munkájuk gyors és eredményes legyen.

„Hát e jid e vabele...”

Dádanyántól hallottam először,
Bábitól, az édes Bábitól;
Nyolcvanöt éves hofénér baja
Kivillagott a süjtője alól.
Az Avas alján, szombat délután
A pince elé ült kiene gyerek,
Édesanyám az unokák között
Es dédunoka egy egész sereg.
Ott ültem én, édesanyám ölében;
Szeme, mint csillag; haja, akár az ében.
Bábinak kedvence unokája volt,
Meggímogatta, amikor dalolt:
„Hát e jid e vabele...”
„Hát e jid e vabele...”

Kossuth-szakállas, délece nagyapám,
Lopóban hozta az avasi bort.
Bábinak töltött először, azután
Jó egynehányszor végig a sort.
Pincegödörben állott a lúzhely,
Ott kavargatták a vasesort;
Cseltintett Bábi... azzal dícsérte
A Szombatot... meg a fia herét.
Ott ültem én édesanyám ölében;
Szeme, mint csillag; haja, akár az ében.
Bábinak kedvence unokája volt,
Meggímogatta amikor dalolt:
„Hát e jid e vabele...”
„Hát e jid e vabele...”

Beakonyult, feljött az első csillag,
Az egész nagy család imádkozott.
Az imából én még csak annyit tudtam:
„Adonáj elanhenú... Adonáj echod”
Édesapám hiszéken figyelte ajkam,
Bölcséjéből ücsöm is rámmeredett,
Az első csillagot a Hold követte,
Az alkonyatból Szombat este lett.
Ott ültem én édesanyám ölében;
Szeme, mint csillag; haja, akár az ében.
Bábinak kedvence unokája volt,
Meggímogatta, amikor dalolt:
„Hát e jid e vabele...”
„Hát e jid e vabele...”

Azután jöttek évek, évtizedek...
A nagy családból egyre kisebb lett.
Az öregeket elvitt az idő,
A fiatalok kórátalaga, kis sebek.
Az Avas telején, a sír kertben
Bábi kőrő a család egyre gyűlt
S én arra jártam emlékezés napján,
Szemembe könny, szívembe bánat áll:
Ott ültem én édesanyám ölében;
Szeme, mint csillag; haja, akár az ében.
Bábinak kedvence unokája volt,
Meggímogatta, amikor dalolt:
„Hát e jid e vabele...”
„Hát e jid e vabele...”

Arután jöttek tízszer tíz csapások...
A nagy családból, aki elszorult,
Nem pihenhet az öreg temetőben
Az Avas hátán, esőn és hant alatt.
Itte Szombat este, ha feljön a csillag,
A nagy család borozni összejött;
A pince előtt körbeült Bábi
Az égen Dávid király hegedűl...
Ott ültem én, édesanyám ölében;
Szeme, mint csillag; haja, akár az ében.
Az égi és a földi nagy család
Együtt dalolták Bábi vig dalát:
„Hát e jid e vabele...”
„Hát e jid e vabele...”

ZSOLDOS ANDOR

TÁRSULNÉK Jelenetből üzembe vagy nagykereskedésbe, 30—50 ezerig. „Salba” jellegre a kiadóra.

Falkómon vagy lakásban beletöltesz apokaliptikát, esetenként is. „Minden információt kibővíti” jellegre, a kiadóra.

Kerti székek,
asztalok, sörkimérő pultok,
jógyszerények, billiárdok
olcsón

Rosenfeld

Telefon: 139-274

VIII. NÉPSZÍNHÁZ-U. 31.

**PAPIR,
ÍRÓSZER**

üzletkönyvek, karoltékok,
amerikai naplók és átiró köny-
vek.
WEINBERGER ÉS FEJÉRNÉI,
VI., Deák-tér 6. (Anker-palota).
Tel.: 426-613.

A pontos, megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat
mindent elintéz. — (Éjjel-nappal)
Oránként 6 Ft.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Hivjon! Jöjjön!

Veszek: szőnyeg, porcellán, író-
gépet, rádiókat, fűtő és női
ruhákat, perzszakabát, fény-
képezőgépet, festőanyagot

Gerstl-Majerosi

VII., Eszterházy-utca 17. (Sán-
dor-utca sarkánál). T.: 133-377.

Borotválkozzon

A valódi „**HARAB**” svájci
villanyönborotvával

Válási szempontból kifogás alá
nem esik. Használata könnyű
és kellemes. Kapható jobb dro-
gériákban, késes és elektromos
szaküzletekben. Ha valahol még
nem kapható, úgy forduljon a
képviselőhöz: Kozsifélt és Tsa,
Budapest, V., Sas-utca 11. Te-
lefon: 180-439.

Órát, ékszer
legolcsóbban
Klein Lászlónál
Dob-utca 19.

Gyermekágy, nyugágy,
bicikli, játékaru
egolcsóbban **VICA-nál**
Nagyatádi, Szabó-utca 50
Király-utca sarkánál.

Varrógépek

ipari és háztartási célra. Köl-
csönzés, javítóműhely.
GYERMEKKOCSIK
nagy választékban, Baehrach,
Dohány-u. 68. Tel.: 222-637.

A hadifogságból újabban hazatért következő munka- szolgálatosok jelentkeztek a Degob Bethlen-téri irodájában:

Elsass László, Bpest, Dam-
janich-utca 33.
Farkas Tibor, Bp., Tompa-
utca 11.
Ferenecz Tibor, Bpest, Dózsa
György-ut 17.
Günsberger Samu, Bpest, Al-
kotmány-utca 4.
Katz Mózes, Bpest, Alkot-
mány-utca 4.
Mattersdorfer Imre, Bpest,
Klotild-utca 3/b.
Netter Endre, Bpest, Nagy-
mező-utca 21.
Roth Miklós, Bp., Jókai-u. 12.
Steiner László, Kőrmend

Teller Andor, Bp., Dob-u. 54.
Fried Hermann, Budapest,
Bécsi-ut 74.
Dr. Menyász László, Bpest,
Somogyi Béla-ut 3/c.
Riehnér György, Bpest, Lég-
rádi Károly-utca 15.
Schwartz József, Bpest, Bar-
csay-utca 3.

Fokszámból lapzártakor újabb
150 munkaszolgálatos ludolt el,
akiknek névsorát legközelebbi
számunkban közöljük.

Rothmann László dr., miskolci la-
kos, beiktatásos.
Rosenberg Vilmos, szatmárnémeti
lakos, vaskereskedő.
Roth Sámuel, csikszerepai lakos,
fogász.
Reichmann Ernő, hajdudorogi lakos.
Reisz Ervin, budapesti lakos, há-
közönségi volt alkalmazva.
Rosenfeld Lajos, budapesti lakos,
festékkereskedő volt.
Rósa István dr., budapesti (Wes-
selényi-u. 13.) lakos, jogi doktorátus
volt.
Rieder Tivadar, bodrogkeresztúri
lakos, fűtőkereskedő, sz. 1915.
Steiner Sándor, budapesti (Rákóczi-
u.) lakos, konfekciós.
Sándor László, óbudai lakos, víz-
vezeték-szerelő.
Schwarz László, óbudai lakos.
Schwarz Sándor, szecsyarmati la-
kos.
Solomon Imá, szatmárnémeti lakos,
szerszerező.
Szendler Mór, budaörsi lakos.
Spitzer, Máramaros megye.
Seidenfeld Salamon, budapesti la-
kos, kereskedő.
Szafr Andor, budapesti lakos.
Spán Andor, budapesti lakos, fog-
technikus.
Stenemann Antal, budapesti (Már-
tyási-u.) lakos, papírkereskedő.
Schwarz Ernő, budapesti (Podma-
nics-utca, 18.) lakos, Opel-művelő
volt.
Szenté György, kolozsvári lakos, szabó.
Tabák Lajos, szolnoki lakos.
Weinmann Miklós, mihályfalvi lakos.
Weisz Jenő, kolozsvári lakos.
Weisz Sándor, Salgótarján, Páncs-
féltér lakos.
Engelmann József, pécsi lakos, szál-
lító.
Lemmerger Imre, budapesti lakos,
színesz.

A Magyarországi Zsidók Deportáltakat Gondozó Országos Bizottsága közli:

Kazán és Kaukázusban (101. lágerkörzetben) tartózkodók névjegyzéke:

Adler György, budapesti lakos, író-
művelő.
Adler Imre, budapesti (Váro-u. 4.)
lakos, szőlőművelő.
Béni Károly, budapesti lakos, árva-
házi nevelő volt, Mohácsi lény, szd.
Bani Tibor, budapesti lakos, fehé-
neműs.
Bárczi Pál, tóbi lakos, táncmester.
Bráti Endre, járárszabási lakos.
Blau Ferenc, miskolci (Borszevár-u.)
lakos.
Berkovits Dávid, szatmárnémeti la-
kos.
Berkovits Sándor, szatmárnémeti lakos,
püspökudányi lény szd.
Béhm Albert, Szatmár, Erdély.
Bock Andor, budapesti (Gomb-u.)
lakos, hársfűtő lény volt alk.
Demes György, budapesti lakos, té-
szi.
Danzinger Sándor, budapesti (Wes-
selényi-u. 13.) lakos, üzletelő.
Friedman Imre, budapesti (István-ut)
lakos, autószerelő.
Fleischmann Béla, ácsi (Komárom
megye) lakos.
Feld Vilmos, kácsi lakos.
Gábor Miklós, budapesti lakos, ko-
máromi szatmárnémeti volt alk.
Grünfeld Jenő, budapesti (Mártyási-
u.) lakos, kereskedő.
Gross Béla, debreceni lakos, szabó.
Gyázi Ilse, szatmári lakos.
Gibman Samuel, pestszenterzséből
(Baross-u.) lakos.
Gólos Emil, budapesti (Baross-tér)
lakos, cipőkereskedő.
Grünfeld Pál, gyöngyösi lakos, ker-
tész.
Herzog Pál, budapesti (Damjanich-
u.) lakos, szűcs.
Klein Miklós, budapesti lakos, író-
művelő.
Klein Miklós, gödi lakos, szabó.
Kleinmann Rudolf, debreceni lakos,
festő.
Kerész Sámuel, tyukodi lakos, ke-
reskedő.
Kón Fülöp, egri lakos, pék.
Krausz László, budapesti (Teleki-
tér 13.) lakos.
Lázár Lajos, hajdunánási lakos.
Láwy György, salgótarjáni lakos,
szőlő.
Leopold László, budapesti lakos,
vaskereskedő.
Nádor (Neuner) Béla, budapesti
(Sándor Maros-u. 11.) lakos, zene-
szabó.
Neumark, budapesti lakos, kb. 28
éves, matematikus.

Nedger Ernő, forrócséni lakos.
Neufeld László, győváradai lakos,
cipőfűzőszerszerező.
Nyitrai Péter, budapesti lakos, El-
kán nyakendők-üzletben volt.
Pető Miklós, budapesti lakos, tiszt-
viselő volt egy textilvállalatnál.
Polthák József, budapesti lakos, 17.
éves, szatmárnémeti volt ki.
Porgess Vilmos, budapesti lakos,
Mihály kereskedő.
Presburger György, budapesti la-
kos, ügyvez. apja fodrász.
Révész Imre, budapesti lakos, kb.
28 éves.
Röhlberger Miklós, újpesti lakos,
hátkereskedő.

Kaukázusban tartózkodók névjegyzéke:

Herzog Pál, Budapest, 36 éves,
szűcs.
Leopold László, Budapest, 35 éves,
vaskereskedő, (Lova boxoló fiúve).
Nádor Béla, Budapest, 35 éves, ze-
neszerző.
Nyitrai Hugó Péter, Budapest, 36
éves, nyakendők-kereskedő.
Obihál Gábor, Budapest, 34 éves,
közvezető.

Dr. Rothmann László, Miskolc, 36
éves, terménykereskedő.
Schlesinger Adolf, Budapest, 46
éves, mérnök.
Spáda Andor, Budapest, 28 éves, fo-
gász.
Steinmann Antal, Budapest, 36
éves, papírkereskedő.
Wagmann Salamon, Budapest, 34
éves, cipőkereskedő.

Jegorsina 7523/3. sz. lágerben tartózkodnak:

Farkas Mendel, Máramaros, 30 éves.
Ganz Salamon, Máramaros, 36 éves.
Goldstein Sándor, Erősből, 32
éves.

Jaskovits Bernál, Szatmárnémeti,
28 éves.
Kala Márton, Szatmárnémeti, 44 éves.
Moskovits Izák, Borsó, 32 éves.

Vorkutá-ban tartózkodnak:

Friedmann Aranka, Huszt, kb. 38
éves.
Goldstein Lipót, Erdély, kb. 35
éves.
Schwager Kálmán, Budapest, (anyós)

Klein Gyuláné, Románia, 7.)
Weisz Mariann, M. M. (Sziget, kb.
24 éves.
Lauter Rózsa, M. M. Sziget, kb. 21
éves.

A DEGOB információs osztálya (Bethlen-tér 2. I. 36.) köz-
lése szerint valamennyien egészségesek és, rövid időn belül
hazalérnek.

FELTÉTLEN MEGBIZHATÓ
orthodox női keresek háztartás
vezetése, aki minden háztar-
tás elvégzésére vállalkozik.
Fizetés megállapítás szerint.
Rosenfeld Adolf, Pásztor.

**Uj,
KÉZIKOCSIT
honnan végy?
Bajnok-utca 34.**

ÓRÁT, ÉKSZERT
NEUFELDTÖL
csak Rákóczi-ut 8/a.

Szakképzett órasmester
javítást jóállással vállal. Men-
delsohn Gyula órásmester, Hársfa-
utca 10 B.

Hirek Palesztináról

A Ténymegállapító Bizottság ereci munkájának befejezése után

szükséges, hogy önmagunk számára összegezzük a Bizottság ülésein elhangzottakat. (A Ténymegállapító Bizottságot egyébként a nemzetközi sajtóban „Unescop” megjelöléssel említik, ami az „United Nations Special Commission” rövidítéséből származik.) Az Unescop előtt számos zsidó tanuvallomás hangzott el, amelyek közül jelentőségben és tartalmában egyaránt kimagasló Weizmann és Ben Gurion tanuságtétele — amint azokról legutóbbi jelentésünkben már beszámoltunk. Minden valószínűség szerint a Jewish Agency ki fogja adni összegyűjtve a zsidó tanuvallomások teljes szövegét. Ez a kötet áttekintő képet fog adni a zsidókérdés és a cionizmus egész mai problematikájáról, valamint Erec múltjáról, jelenéről és a jövő kilátásairól. Ben Gurion, aki a hivatalos Jewish Agency álláspontot képviselte és Weizmann, aki csupán saját névében beszélt, látszólag ellentétes álláspontnak adtak kifejezést a Bizottság előtt. Ben Gurion a baseli kongresszus határozata alapján egész Palesztinának zsidó államnak deklarálását követelte, Weizmann pedig a felosztást jelölte meg, a jelenlegi körülmények között egyedül végre hajlítható megoldásnak. Amikor azonban Ben Gurion a Bizottság tagjai keresztelkedéshez tűzbe fogták, kénytelen volt elismerni, hogy a Jewish Agency korábbi tervezetének megfelelően hajlandó tárgyalni „életképes zsidó állam felállításáról Palesztinában.” Weizmann is elismerte, hogy a felosztás a legnagyobb áldozatot jelenti a zsidóság részéről és tárgyalási minimumnak Galileát, a partmenti sávot, a Negevot, valamint Jeruzsálem zsidó részét jelöli meg a felállítandó Zsidó Állam területének. Mindketten megegyeztek abban, hogy csak a Zsidó Állam és a korlátozásmentes bevándorlás fogadható el zsidó oldalról a Palesztina probléma megoldásaként. A Bizottság számára Ben Gurion és Weizmann javaslatai csupán a megvalósítás időpontjában mutatnak ellentétet és a kettő közül Weizmann javaslata látszik radikálisabbnak. Ben Gurion egész Palesztinában kért ugyan zsidó államot, de sejtetni engedte, hogy a Jewish Agency hajlandó tárgyalni részmegoldásról is. Az ő javaslata szerint a Zsidó Államot a most következő 5 éven belül állítani kell fel. Ezalatt az idő alatt a szabad bevándorlás megteremtésével el kell tüntetni a zsidó és arab lakosság közötti számbeli különbségeket, amellyel

lehetővé teszi majd a zsidó állam felállítását. Az átmeneti időszakban az Egyesült Nemzetek felügyelete alatt állna a palesztinai kormányzat. A Bizottság egyes tagjai hajlandók lennének ezt a megoldást javasolni, azzal a feltétellel, ha a felállítandó önálló palesztinai államban a számbeli egyensúly megteremtése után sem a zsidók, sem az arabok nem uralkodnának egymás felett és az ország független zsidó-arab államként lenne tagja az Egyesült Nemzetek Szervezetének. A Weizmann féle javaslat a felosztás, a Zsidó Állam azonnali megteremtését követeli a fennmaradt keretek között. A zsidó rész teljesen önálló lenne, az arab területet kormányzati szempontból Transzjordániához csatolnák. Hírek szerint Transzjordánia királya Abdulah ezt a tervezetet támogatja, a megoldásnak ezt a módját titkos tárgyalásokon már el is fogadta és ezzel kényes mérlegben gyöngítette az arab ellenállást a felosztás kérdéseben. Weizmann a maga felosztási tervének védelmében — bár mindenkor hangsúlyozta, hogy a megoldásnak sok sebezhető, sőt tragikus pontja van — kiemelte, hogy a felosztás csupán politikai széttagolást jelent, a két rész — gazdasági egymásrattaltsága következtében, a vasúthálózat, a vízellátás egymásbkapcsolódása folytán — nem szakad szét és így az egyes részek nem lesznek életképtelének, amint azt a felosztási terv ellenzői állítják. Weizmann és Ben Gurion egyöntetűen vallják, hogy a Zsidó Állam megteremtése esetén megszűnnek majd az arab ellenérzések és a zsidó és arab államok között helyreáll.

Az arabok csupán addig mutatnak ellenállást, ameddig hitük szerint ez haszonnal járhat, mielőtt az UNO azonban hatályos intézkedéseket tesz, az arab világ is kénytelen lesz ezeket tudomásulvenni és az adott helyzetben megbékélni a kis Zsidó Állammal. Annyi bizonyos, hogy a korábbi angol tervekkel, amelyek a felosztás minden hibáját rákényszerítették a Jisuvra, anélkül, hogy valóságos önállóságot adnának a zsidó résznek és angol vezetés alatt kívánnák szövetségi formában összetartani Palesztinát három különböző részét a Jewish Agency és a világ zsidósága sohasem fogadhatja el. Ezen a ponton ismét azonos volt Ben Gurion és Weizmann álláspontja. A zsidó államfőnek lehetségesnek, sőt szükségesnek tartanak egy közkeletű föderációt, a Kelet

megbékélésének és fejlesztésének érdekében, e szövetséges rendszer alapja azonban, független államok önkéntes hozzájárulása. Az Unescop számos zsidó szakembert hallgatott meg nyilvános gyűlései folyamán. A politikai, gazdasági és kulturális szakértők vallomásaiból egyaránt kiderül, hogy a zsidó követelések fókuszában az önálló állam felállítása mellett ott van a korlátozásmentes állja követelése is, sőt mintha az állja a szabad bevándorlás, még fontosabb lenne, mint az állam azonnali felállításának kérdése. Értékelve ez, mert mindenképp ott áll a D. P. táborok felosztásának szükségére egyrészt, másrészt a zsidó számszerű többség megteremtése támogatást hozza meg a zsidó állami önállóságot is. A Bizottságban különösen India képviselője — aki természetesen az arab álláspont képviselője az Unescop-ban — mindenképp azon igyekezett, hogy a zsidó bevándorlást más népeknek más országokba való bevándorlásához hasonlítsa. A zsidó álláspont szerint azonban ez csak a zsidóknak más országokba való vándorlásával kapcsolatban állja meg a helyét.

Ben Gurion deklaráció

Ben Gurion miután a Bizottság tagjai befejezték a hozzáintézt kérdések sorát, engedélyt kért a következő nyilatkozat felolvasására: „Nem fogadhatunk el olyan megoldást, amely nem teszi lehetővé számunkra a teljes függetlenséget és nemzeti egyenjogúságot. Amennyiben a megoldás bármilyen mértékben érinteni fogja nemzeti helyzetünket, illetőleg megfosztani kívánna népünket a nemzeti egyenranguságtól, ellene leszünk, mert létünk és emberi méltóságunk szempontjából két dolgot tartunk életbevágóan fontosnak: 1. Annak a zsidónak aki bármilyen ok következtében nem kíván tovább is jelenlegi tartózkodási helyén maradni, amennyiben gazdaságilag van hely számára Palesztinában, joga van idejönni és letelepedni. 2. A zsidó nép összeségének saját országában ugyanannyi jog adandó, mint a világ bármely szabad népének. Ha a világ elförlőné a népek különállását, mi szívesen fogadnánk azt, de mindaddig, amíg a világ bizonyos jogokat ad más szabad népeknek, a zsidók ugyanannyira tartanak igényt a maguk népe számára, sem többre, sem kevesebbre. Ha az UNO biztosítja a nemzeti egyenjogúságunkat, tagsági helyünket az Egyesült Nemzetek Szervezetében, szükséges lesz, hogy a Zsidó Állam — amelyben a zsidók többségben vannak — együttműködjenek a szomszédos államokkal, nemcsak gazdasági, szociális, és kulturális tekintet-

Ahogy Anglia, vagy az USA, vagy India nem tagadhatja meg saját polgáraitól azt a jogot, hogy más államokból visszatérjenek eredeti hazájukba, ugyan-ugy kötelessége Palesztinának befogadni, visszafogadni minden zsidót, aki oda, az ősi zsidó otthonba akar visszatérni. Az „illegális bevándorló” fogalma csupán a kormányhatóságok számára létezik. Ha egy palesztinai férfi például koncentrációs táborból megszabadult feleségét, amennyiben az engedély nélkül érkezik az országba, házába fogadja, 8 évi börtönbüntetést kaphat, valamint 2000 Font pénzbírságot, csupán azért, mert „illegális bevándorlót” tart a házában. Ha azonban valaki gyilkosnak ad menedéket, csupán háromévi börtönbüntetést tesz ki magát, ha az illető azonban közeli rokona a gyilkosnak, egyáltalában nem követi el bünteselekményt. Ilyen körülmények között érthető, ha a zsidóság csupán olyan megoldást fogad el, amely a bevándorlás kérdését rendezzi. A hivatalos zsidó álláspont összegezi az egyik utolsó bizottsági ülésen elhangzott deklarációt.

ben, hanem az UNO által megállapított szempontok betartásával, politikailag is. Ez esetleg szövetségi formában is megnyilatkozhatik, természetesen mindenkor feltételezve azt, hogy egyenjogú társak vagyunk a Szövetségben. A független Zsidó Állam megteremtése nem zárja ki nagyobb szövetségi megteremtését, mint pl. a Scndia, vagy Középkeleti Államok Szövetségét. Ennek megteremtése lehetséges és talán szükséges is fennmaradásunk szempontjából.”

A Cionista Világszervezet Actions Comité-je, amely a kongresszus jogkörét gyakorolja, augusztus 24-én ülésén Zúrichben, hogy állástfoglaljon az Unescop akkorra várható jelentésével kapcsolatban.

Az arabok

továbbra is a bojkott lázában élnék. Bojkottálják a zsidó ipart és kereskedelmet — bűnbüntetéssel fenyegetve meg azt, aki zsidó árut vásárol, vagy zsidóknak földet ad el — és bojkottálják az Egyesült Nemzetek Szervezetét is. Mértékadó körök szerint a Mufti vezetése alatt álló Arab Főtanácsot az angol kormány határolta fel az Unescop bojkottálására, hogy a Ténymegállapító Bizottság jelentésével kapcsolatban az arabok megállapíthassák: minthogy az csupán az egyik fél meghallgatása alapján jött létre nem ismerhetik el a maguk számára kötelezőnek. Az utolsó napokban érkezett hírek

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3.c.

az ereci helyzet

römlására mutatnak. Ismeretes, hogy a palesztinai katonai főparancsnok megerősítette a három Irgun katona hajós ítéletét. Ezzel kapcsolatban az egyik bizottsági tag kijelentette, hogy ez a lépés tudatos arcútlapása a Ténymegállapító Bizottságnak, mert a katonai főparancsnok ezzel meg akarta nehezíteni a Bizottság munkáját, ismerve azokat a következményeket, melyeket az ítélet megerősítése előidézhet.

A „New-York Post” első oldalán a következőket írja: „Az angol Harding tábornok múlt pénteken három német katonai parancsnoknak halálos ítéletet megváltott, megkegyelmezett. Kesslingnek, Von Mackensennek és Macmillan tábornoknak ma nem volt hajlandó megváltatni három zsidó fiatalember halálos ítéletét, akiket a palesztinai acéi börtön felrobbantásakor fogtak el.” Az Irgun fenyegetését beváltotta, mert az elhalt na-

pokban a terroreselekmények ismét kiüjték. A két elfogott angol katonát még mindig nem találták meg, ennek következtében több városban ostrom-állapotot hirdettek. Többször összeütközésre került a sor fegyveres zsidók és angol katonaság között, amelyeknek több angol halálos áldozata volt. Ismét új illegális bevándorlókat hozó hajó a „President Garfield” érkezett Haifa kikötőjébe, zsúfoltan meg töltve a hajó szándékozókkal. A hajó a Földközi-tengeren többször megpróbált elhúzni az öt üldözőbe vevő angol hajóhad elől. Az üldözés folyamán szabályos tengeri csata folyt le a kis zsidó hajó és az angol Navy egységei között. Az ütközet folyamán az 5 üldöző torpedórobbanás közül kettő megsejtült. Végül is a hajót elfogták és utasait egy Ciprusba induló angol csapat-szállító gőzökre vitték át. A Haganah főparancsnoksága levélben kérte az Unescopot, hogy akadályozza meg az újabb deportálást. Tel-Aviv 200.000 lakója pedig szimpátiá-sztrájkot rendezett a hajó elfogatásának hírére.

LAPZÁRTAKOR ÉRKEZETT

Általános angolelleanes zavargások Erec Jisraelben

Jeruzsálemből érkező hírek szerint az új illegális hajó utasainak deportálása következtében általános zavargások törték ki a Jisruvban. Az ország egész zsidó lakossága munkabeszüntetéssel tüntetett. A főbb angol katonai pontokat, különösen különböző főhadiszállásokat úgyu és gépfegyver-

tűzzel támadják a felkelők. Egyelőre még ismeretlen, hogy csupán az Irgun és a Stern csoport akciójáról van szó, vagy a Haganah is szükségesnek látta-e az angolelleanes akciók életbeléptetését. A felkelés méretei az utóbbi látszanak alá-támasztani.

(GELLÉRT)

A bicskei Izr. hitközség Emlékműbizottságának felhívása

A deportálásában és munkaszolgálatban

elhurcolt és mártírhalt halt hittestvéreink emlékére készült emlékművet

folgyó évi augusztus 31-én fogjuk ünnepélyesen felavatni.

Felkérjük az érdekelteket, hogy adataikat és erre a célra szánt pénzadományukat július 31-ig juttassák el a fenti címre, mert későbbi jelentkezéseket nem vehetünk figyelembe.

EMLEKMŰ BIZOTTSÁG

Székely Emil ékszerész 26 Bácsi-utca 26

Brilliansi, ékszeri, arany- és ezüst-ékszereket készíttet és elad.

SIRKÓ LÓWY-nél BUDÁN

II., Fő-utca 79 (Ganz-utcai vill. megállónál). Leszállított árak!

HIREK

„A debreceni főrabbit

— ha akár Kún páterrel kapcsolatban is, de csakugyan kifejtette volna a szavakat, melyeket az *Uj Ember* most idéz — szintén rossz papnak kell tartanom — irtam e hasábkokon a múlt héten dr. Weisz Miksa debreceni főrabbitól, akit (ha valóban mondott volna olyasmil, amit az *Uj Ember*, alkalmasint hibás közlés, alapján neki tulajdonított) ma sem tarthatnék jó papnak, semmivel sem jobbnak, mint ama más felekezetű papokat, kiket cikkem érintett. Morális mérlesem egyforma lévén, az *Uj Ember* szemrevételezésére nem is felelhettem egyebet.

Azóla azonban alkalmam volt a kérdéses papi szavak felől közvetlenül dr. Weisz főrabbitól és kijelentéseinek fűtanulól bizonyosságot szereznem. Eszerint szó sem volt e kijelentésekben olyasmiról, amiről csak a fenti véleményem lehetett s lehet változatlanul ma is. A főtisztelendő ur — amint megbizonyosodtam felőle — Kun pátert emlegette annakidején, s egy Debrecenben próbálkozott térítési akcióitól óvta hibeit, kiket ez alkalmából a marranus zsidóhól lett Torquemadára elmékeztelt.

A helyreállított valódi tényállás e tisztázása után természetesen minden következtetés, mely az *Uj Ember* részéről és részéről egyaránt egy téves információiból származott, érvényét veszti; s ilyenformán remélhetőleg elszáll a nehezítés is, mellyel a katolikus orgánus egy kötelességet ambiciózusan teljesítő zsidó papot, a főtisztelendő ur pedig nyilván engem joggal illethelett.

RÓNAI MIHÁLY ANDRÁS

— Dr. Zilzer Arnold aranydiplomás orvos. A Pázmány Péter Tudományegyetem, dr. Zilzer Arnold főorvost, az orvostudományok doktorává történt felavattalásának, főtisztelendő jubileuma alkalmából, egy életen át kifejtett, fáradságot nem ismerő áldozatos munkájáért, aranydiplomával tüntette ki. Dr. Zilzer Arnold főorvost ez alkalomból igen számosan üdvözölték.

— Vallásos felőre a rádióban, Jul. 22-én, kedden reggel 1/8-kor izraelita vallásos felőrt közvetített a rádió. Beszédet mondott dr. Herskovits Fabián pesti rabbi. Énekelt Karoly László főkantor. A kórus tisztelevi melódiákat adott elő. Vezényelt Frañnó Károly.

— Felkérjük mindazokat, akik *Dobag* vagy *Dubay* volt munkácsi, jelenleg csermajori (Sopron megye) gazdasági iskolai igazgatóra vonatkozó adatokat tudnak, hogy azokat nevéik és pontos címük megjelölésével az *Országos Irodával* (VII., Sip-u. 12. II. 37.) közölni sziveskedjenek.

— Huszár Pufók tragédiája. Ki ne emlékeznék a magyar színházi világ egyik legérdekesebb alakjára: a kövér Huszár Pufóra. A Zsidó Világkongresszus londoni központjától kapta most az értesítést a Zsidó Világkongresszus magyarországi képviselte, hogy Huszár Pufó, a Hollywoodot is megjárt filmszínész 1943 januárjában Oroszországban, Karaganda táborában, meghalt. Ugyancsak meghalt 1946 tavaszán a felesége is.

— A tatái hitközség a deportálásban és a munkaszolgálatban eltűnt mártírjaik emlékére emlékművet állított, melynek ünnepélyes felavatására augusztus 3-án került sor. A gyászünnepség délelőtti 10 órakor istentisztelettel kezdődött a tatái zsidótemplomban. 11 órakor pedig a tatái zsidó temetőben ünnepélyes külsőségek között avalták fel az emlékművet.

— Halálhíradás. Hosszas szenvedés után meghalt vasárnap özv. Herzog Józsefné szül. Schwarz Berta, temetése folyó hó 22-én volt a rákoskeresztúri temetőben. (Minden külön értesítés helyett.)

Az Ellenzéki Zsidó Párt- szövetség választási gyűlésrendje

Központ, V., Szt. István-krt 13.
I. emelet. Telefon: 127-522.

Július 24., csütörtök d. u. 6-kor szövetségi nap a központban.

Július 25., péntek d. u. 6-kor választmányi-ülés a központban.
Július 27., vasárnap d. e. 1/11-kor nagygyűlés a Décsi-moziban (Teréz-körút).

Július 28., hétfő d. u. 1/7-kor Moló-kávéház (Fővám-tér 2-3). Kerületi gyűlés.

Július 29., kedd d. u. 1/7-kor Pikosz (Piaci Árusok és Kereskedők Országos Szövetsége) dísztermében, Rottenbiller-u. 10. Kerületi gyűlés.

Július 30., szerda d. u. 1/7-kor Teleki-kávéház (Teleki-tér és Lujza-utca sarok). Kerületi gyűlés.

Július 31., csütörtök d. u. 6-kor szövetségi nap a központban.

A Független Zsidók Választási Pártja

párthelyisége és titkársága VII., Akácfa-u. 32. II. 14. minden nap 9-1-ig és d. u. 4-7-ig a párttagok rendelkezésére áll. Minden hétfőn d. u. elnöki tanácsülés, csütörtöken intézőbizottsági ülés és minden vasárnap d. e. 1/11 órakor taggyűlést tart.

— A Betár Jabotinszky emlékünnepélye. Csütörtökön este, a Chevra Kadisa erzsébetkörüli üdülőtermében, a Betár, Jabotinszky halálának 7-ik évfordulója alkalmából, Jabotinszky-emlékünnepélyt rendezett. A megnyitó beszédet Komlós Salamon mondotta el héber nyelven. Ezután *Egyedülmaradtam* jelígre Beres hirdetőbe, VI., Andrassy-ut 54.

Ezután *Egyedülmaradtam* Ferenccs tartotta meg nagyhatású emlékbeszédét Jabotinszkyról. Dus színészű portrét rajzolt Jabotinszkyról. Részletesen kifejtette az arab kérdésről alkotott elméletét és kidomborította, hogy miért Jabotinszky Herzl eszméinek legteljesebb követője és valóra váltója. Előadásában megemlékezett a Pesti Izraelita Hílközségről, amely Herzl nagygyűléséről, amely Herzl szellemében hozott határozatot a Szabad Zsidó Államról. Egyedülmaradtam Ferenccs beszédét a közönség többször szakitotta meg viharos tapsokkal. Ezután Szepesi Györgyi modern héber költők verseiből szavalt nagy sikerrel. Az Elmolé rachamimot és gyászszókat *Schnürmacher* Zoltán főkéntor énekelt.

— Az Országos Magyar Zsidó Múzeum (VII., Dohány-utca 2.) nyilván: Csütörtök d. u. 4—7, vasárnap d. e. 10—1, szombat d. e. 11—1-ig.

— A Pécsi Izraelita Hílközségi templomi énekhangja jól sikerült hangversenyt tartott a hílközségi Harkány-fürdői nyaralójában üdülő Jóna beültak részére. A műsorban Lóránd Márton főkéntor és a 30 tagú énekhang Péter Ernő igazgatótanító vezényletével templomi valamint világi énekkel szórakoztatta az egybegyűlteket. A hangverseny nagy sikerére való tekintettel, Bíró József körzeti vezető és Friedmann Sándor az üdülő vezetője meghívták az énekhang két-hetenkénti vendégszereplésre.

KERTRENYILÓ elegáns lakásban különbejáratú szoba, kitűnő ellátással, dolgozó szobával vagy tanulónak kiadó. „Délvasutnál” jel. a kiadóba.

KERESKÉK két, esetleg háromszobás összekomfortos lakást, első emeleti utcán, lehetőleg a VII. ker.-ben Hozzájárulással aug. 15-re, esetleg nagyobb szobák modern bútorral. „Igényeljen” jelígre.

A legkényesebb ízű kisköztém vasalásommal. „Privát” jelígre a kiadóba.

Jókarban lévő templomútszókat vennék

megszűnő kis hílközségi. Ajánlatot Orth. Izr. Hílközségi elnöksége címre, Szeremes.

Magányos urhoz házvezetőnő elhelyezkedne vidékre is. Cserháti-utca 10., II. emelet 24.

A „Zsidó Egység” Demokratikus Hílközségi Párt összejöveteleinek helye és időpontja:

IV. ker., Belvárosi-kávéház, Eskü-ut 5., (csütörtök).

V. ker., Nőnap, Szt. István körút 1., (kedd).

VI. ker., Andrassy-ut 81. (hétfő).

VI. ker., Andrassy-ut 24., (szerda).

VII. belső ker., Royal-kávéház, (szombat).

VII. belső ker., Ró-kávéház, Dohány-u. és Nyár-u. sark, (csütörtök).

VII. belső ker., Magyar Színház kávéház, Izabella-tér, (csütörtök).

VIII. ker., Szigetvári-kávéház, Kálvária-tér, (hétfő).

VIII. ker., Baross-kávéház, (szerda).

XIII. ker., Róbert Károly-krt., 66., (hétfő).

XIV. ker., Eorzó-kávéház, Thököly-ut és Vorosilov-ut sark, (csütörtök).

A párt központi nőbizottsága minden csütörtökön 5—8 óráig, a Royal-kávéházban tart értekezletet.

Az összejövetelek mindig 1/2-1 óráig tartanak.

— A Sátorajauhelyi Székes Izr. Hílközsége július 11-én és 12-én dr. Klein Miklós budai rabbi meglátogatta. Péntek este és szombat délelőtti istentiszteleteken szentbeszédet tartott. A zsúfolásig megtelt kistemplom hívei áhitattal hallgatták a hatóságos prédikációt.

— A Mohácsi Izr. Hílközségi meghívására dr. Schwedter József rabbi és Lóránd Márton a Pécsi Izr. Hílközségi főkéntora a templomai énekhang kíséretében nyolc esketési szertartáson funkcionáltak Mohácson. A nagy tradíciója mohácsi hílközsége, amely jelenleg pap és kántor nélkül áll Orbán Vilmos hílközségi elnök igyekszik a híleletet elmélyíteni.

— A MAZOT köbányai tegnap legutóbb megírtott havi összejövetele dr. Kálmán Ödön főrabbi és a köbányai hílközségi teljes vezetősége is megjelent. Az összejöveteleken Nagy László József tartott igen érdekes előadást, melyért dr. Kálmán Ödön főrabbi mondott köszönetet.

— Iskolai kiállítás. Mint szülő és volt tanító egyaránt melegen érdeklődöm a gyermeki lélek minden megnyilvánulása iránt. Figyelemmel szoktam kísérni az érvégi kiállításokat is, melyek — tanítók szemmel nézve — igen értékes fokmérők az iskolai élet minden megnyilvánulásának. Az idén még sok iskoláról érkevehet a háború utóhatása és a sok szénszünet. Állhatom azonban, hogy a budapesti ortodox iskolák olyan lélekbeli kiállítás rendeztek, mely a leg-sikeresebb eredményről tanuskodik. A kiállítás anyagának izléses elrendezése is megkapó. A fali képek plasztikusak, szépek és ötletesek. Csupa eleven-ség, csodás ügyesség, nagy rajzkészség tükröződik vissza a kiállítás munkákból. A kiállítás minden vonásán meglátszik a nagyszerű vezetés, mely az iskola igazgatóját, Reif Ármint és lelkes tanítógárdáját dicséri, hiszen pedig Sós Simont és Speizer Mártont, a kiállítás megrendezőit. D. G.

— Az Izr. Szülői Gyermektelep-Egyesületi megkezdte ezéki nyaralást, akiket július 2-án küldött el a nyaraló gyermekek első csoportját, 100 gyermeket baltaboglári telepre. E csoportot követni fogja a második és harmadik csoport, ugyancsak 100—100 gyermekkel, tehát összesen 300 gyermek fog ezidén a nyaralóban áldásban részesülni az egyesületen keresztül. A vezetőség a nagy veszteségek után is igyekszik fejleszteni működését és arra törekszik, hogy minél több módjában legyen a háború előtti 1000—1500 gyermek nyaralását eszközölni a hatóságok és a társadalom segítségével.

— Eljegyzés. Weinberger Olga Budapesti eljegyzése Bender Sándor. Zalalövő.

EGYEDÜLMARADT, szeretetre vágyó urasszony, divatruzával, főkéntor lakással, hasonló anyagiakkal rendelkező, kultúrált életű keres. „51—57-ig” jelígre a kiadóba.

24 ÉVES ÜZVEGYASSZONY vagyok. Keresek egy olyan rendes, komoly, 38 évnél nem idősebb férfit, aki egyenes lélekkel szeretné apja tudni lenni. „Komoly, vagyom” jelígre a kiadóba.

EGYEDÜLLÁLLÓ, 50 éves, üzvegy, szálcsiparral, pár ezer forinttal férjhezmenne 55-nél nem idősebb férfinél, kinek biztos jövedelme van. Lehet nyugdíjas is. „Hecskész” jel. a kiadóba.

Megismerkedne házasság céljából

34 éves, fess, 180 magas, barna állami tiszt, elsőrendű üzleti érzéssel, biztos fellépéssel. Magas, szőke, telkareu, állagon felüli szép nővel, kinek üzeme vagy gyára, vagy nagyobb ingatlana van. „Megértés a fontos” jelígre a kiadóba.

Benősülne

harminceves, jómegjelenésű fiatalember, vállalkozó, rádió iparendelőre jogosult mester. „Egyedülmaradtam” jelígre Beres hirdetőbe, VI., Andrassy-ut 54.

Zsidó körökben jó összeköttetéssel bíró SAGHEN Közzéje című „Iparos” jelígre a kiadóba.

Egyedülálló

hatminenny éves, intelligens, csinos urasszony férjhezmenne biztos megjelöléssel rendelkező férfinél. Pestkörnyéken ingatlanom van. „Vagyóság” jelígre a kiadóba.

En is megpróbálom, talán megtalálom azt a feltétlen intelligens, jómegjelenésű, jószívu urat, 50—60-ig, ki feleségül vegye egy középkorú, jóköltségű, biztos pozícióban lévő 161. „Fatalista” jel. a kiadóba.

35 ÉVES, dolgozó, csinos, jóalakú hadiüveg

férjhezmenne

olyan abszolút korrekt férfinél, aki igazi életűre vágyik. „Lakásom van” jel. a kiadóba.

Jómegjelenésű

21 éves vidéki leány férjhezmenne szombattartó iparos v. kereskedőhöz. „Boldog otthon 21” jelígre a kiadóba.

HATVANAS, üzvegy, jobb kisiparos, pár ezer forint hozománnyal

megnősülne

Közvetítő közvegy. „Egyedül maradtam” jelígre Beres hirdetőbe, Andrassy-ut 54.

ELFOGLALTSÁGOM MIATT ezúton keresem házasság céljából azt a komoly, vállalkozó, főkéntor ur ismeretségi, aki szintén szerény, de meleg boldog otthonra vágyik. „Szombattartó 34-61” jelígre a kiadóba.

MAGAS, jómegjelenésű, 56 éves, jófogalmú férjhezmennelel rendelkező urasszony keresi jómegjelenésű, 60-nál nem idősebb, korrekt ur ismeretségi, házasság céljából. Jelígre: „Emléke legyen a talpán” a kiad.

50 ÉVES, CSINOS URINÉ, deportált üzvegy, 2 szobás, szépen berendezett, főkéntor lakással férjhezmenne, jóérzésű, biztos egzisztenciával bíró urhoz. „Szeretetre vágyom, 60” jelígre a kiadóba.

36 ÉVES, üzvegyen maradt nagybátyám részére keresek egy olyan egyszerű, rendes és komoly leányt vagy üzvegyet, aki egy kicsi faluba elmenne hozzá és 61 boldoggá tudná tenni. „Önálló teatiles” jelígre a kiadóba.

TEXTILKISKERESKEDEI ipar-
engedélyemmel, közreműködés-
sel, kis tőkével kereskedő, for-
galmas helyen lévő üzlethelyi-
séggel és szintén tőkével ren-
delkező egyénnek. „Textilkeres-
kedő” jelígre a kiadóba.

Goldné

a zsidó orvisek
legmegbízhatóbb
házasságközvetítője
VII., Alsóerdő 8. földszint 2.
Telefonszám: 221-349. Ford: 2-6 ig.

Férjhezadnám

32 éves, kimondottan csinos, jó
anyagjakkal, kefével, tútorral
rendelkező önálló bugomát, kemény,
életrevaló, izr. urhoz, kinek jelen-
leg is működő üzlete vagy üzeme
van. „Csak, 40.000” jel. a kiadóba.

Önálló szabónő.

csinálnak mondott, műhelyel,
lakással férjhezmenne önálló
vagy állásban levő, intelligens
urhoz, 50-60-ig. „Musz. öz-
veg” jelígre a kiadóba.

KERESEK megértő élettársát
(40-50 között). Talán kárpo-
tolnánk egymást az elzenvedet-
tekért. Egy gyermekes musz.
özveggy vagyok. Választ „Fér-
kes” jelígre Arató hirdetőbe,
Erzsébet-körut 14. kérek.

A maga részére

élettársat

üzletéhez pedig tökéletesítést és
munkatársat keres 38 éves vi-
déli kereskedőt. Leveleket „Csak
együtt” jelígre Arató hirdető-
be, Erzsébet-körut 14. kérek.

47 éves

csinosnak mondott egyedülálló özvegy-
asszony, szép lakással, önálló kereset-
tel, társaság hiányában, férjhez menne
jó szívetű iparoshoz vagy kereskedő-
höz, 52 éves korig. Lehet vidéki is.
„Borne ember” jelígre a kiadóba.

KELEMES, vonzókülsőjű, há-
zius hugom részére férjhez kere-
sek, 40-50-ig, jóméggelensű,
művelt, jólkereső uriember szem-
élyében. Elegáns főbérleti laká-
sa, egzisztenciája van. Vidéki
is lehet. „Állagon feljű” jel-
ígre a kiadóba.

Férjhezmenne

munkaszolgálatos, vidéki faka-
reskedő 45 éves, csinosnak
mondott, gyermektelen özvegye,
akinek több értékes ingallana
is van. Lehetőleg jóméggelensű,
48-52 év körüli, izr. faka-
reskedő, vagy önálló egzisztenciával bíró,
intelligens ember. „Uj Élet 1947” jelígre írjon a
kiadóba.

Schulz Jenő

Órástész (órajavítás)
VII., Wesselenyi u. 8., a régi házban

Gergely Miklós

Aranyműves és órástész
FÉTELI Tel.: 422-345, ELADASI

Az 1944. és 1945. év vértanúiról való megemlékezés időpontjai

Az Országos Iroda Beth Din-je közleményei:

Értesítjük hittestvéreinket, hogy a vértanúkról való kegye-
letes megemlékezés időpontjának megállapítása céljából hétről-
hétre az esedékes „Jahrzeit”-dátumokat az *Uj Élet*-ben közlé-
tesszük.

Etholálozás 1944. és 1945. évben

1944 július 28.	1945 július 18.
1944 „ 29.	1945 „ 19.
1944 „ 30.	1945 „ 20.
1944 „ 31.	1945 „ 21.
1944 aug. 1.	1945 „ 22.
1944 „ 2.	1945 „ 23.
1944 „ 3.	1945 „ 24.

Jahrzeit 1947-ben

(Ab 8.)	péntek július 25.
(„ 9.)	szombat „ 26.
(„ 10.)	vasárnap „ 27.
(„ 11.)	hétfő „ 28.
(„ 12.)	kedd „ 29.
(„ 13.)	szerda „ 30.
(„ 14.)	csütörtök „ 31.

Szellemes, negyven csinos, fiatal
özveggy, különös háziasszony,
jól szituált

élettársat keres

45-ig. „Lelke is legyen” jel-
ígre a kiadóba.

25 éves, csinos, intelligens leány
vagyok, társaság hiányában meg-
ismerkednék önálló iparossal
vagy kereskedővel. Házasság
céljából. Hozomány 1000 forint,
butor, kefégye. Jelíge: „Boldog
nyár” a kiadóba.

KÖZELI KÜLFÖLDÖN könnyűen
pozicionált orth. vallású férfi
keres intelligens, kifogástalan
külsőjű élettársat 40-ig. „Csak
gyermektelen” jelígre a ki-
adóba.

Élettársat keresek

felvilágosított, intelligens kereskedő uriem-
ber személyében 50-55 éves korú, aki
megismerkedni szeretne és az
előbbi megismerkedés után házasság
céljából. Hozomány 1000 forint,
butor, kefégye. Jelíge: „Papir”.

Deportálásból hazatért

egyedülálló iparos, 22 éves fiatalember
keresi annak a hozzájáruló jólelkű kény-
nek az ismeretét

házasság céljából,

aki egzisztenciához segítené. Választ
kérek: „Jövőben van Remény 22” jel-
ígre, Pápa, Post-Resztante.

Főbérleti lakással, üzlettel ren-
delkező, önálló, független, esi-
nos **URIASSZONY**,

házasság céljából

megismerkedne intelligens uri-
emberrel. „55-ig” jelígre a
kiadóba

Jóméggelensű, jólkereső, 30-
éves iparos vagyok. Elvinnék
olyan 20-25 éves, csinos lányt
vagy özvegyet, ki önállósítá-
sához hozzásegít. „Lakás
szükséges” jelígre a kiadóba.

Társaságban leendő legbízhatóbb házasság.

közvetítő, Doktorné

Király-u. 67. l. 3. Telefon: 421-930

Benősulhet

jólmenő üzlet- és esemény-
üzletbe, italmérőssel agilis, in-
telligens kereskedő, 40-50 évig.
„Szorgalmas, 1947” jelígre a
kiadóba.

FÉRJHEZMENNE üzlettel ren-
delkező, 40 éves, magas, barna
özveggy asszony, 50 év körüli
intelligens kereskedőhöz. Leve-
leket „Uj Élet 50” jelígre a
kiadóba kérek.

Musz. özveggy

(tisztviselőnő), főbérleti lakás-
sal, megismerkedne házasság
céljából, 40-55-ig, dolgozó fér-
fivel. „Vidékre is megyek” jel-
ígre a kiadóba.

Állásban levő, intelligens, há-
zius, jóllelkű, 42 éves özvegy-
asszony férjhezmenne, 46-50
évig uriemberhez, vidékre is.
Kemény élettársat keresek.
„Gyermekszülő 46-56-ig” jel-
ígre a kiadóba.

ÁLLÁSBAN LEVŐ, 28 éves,
csinos, szépnek mondott öz-
vegyasszony megismerkedne há-
zasság céljából abszolút kor-
rekt uriemberrel. „Hozomá-
nyom nincs” jelígre a ki-
adóba.

36 éves, jóméggelensű, 177 cm
magas, érettségizett kereskedő,
megyeszékhelyen jólmenő üz-
lettel, keres intelligens, mű-
velt, csinos, üzletkedvelő fele-
séget. Hozomány társ kifizet-
séhez szükséges. Esetleg benő-
sulna. Gyermek nem akadály.
Levelekre „Uj Élet 36” jelígre
1 hétig várok a kiadóba.

Valentin Sirkőüzem

Üzem és raktár: X., Sirkert-u. 29. (Uj köztemetőnél) szombat zárva

Városi iroda: TRÜKÜL-UT 15. SZÁM 1. EMÉLET 4. SZÁM

A zsinagóga naptára

Július 24. csütörtök: Áv 7.
péntek: 8, szombat: 9, vasár-
nap: 10 (büjt nap), hétfő: 11,
kedd: 12, szerda: 13, csütör-
tök: 14.

Szombaton, július 26-án betű-
szó: Dűvörim, háttóra: Je-
sája 1, 1-27.

PESTI IMÁIDÖK:

Ima- házak	Pén- tek	Szombat					Hétköz- nap
		este	reggel	u	d	este	
Dohány	1/28	7:15	10:15	1/29	9	7	1/28
Rumbach	8	7:10	5	9:15	7	1/29	7
Betűlen	8	7:10	7	9:15	7	8	8
Csáky	8	7:10	7	9:15	7	8	8
Dózsa	8	7:10	7	9:15	7	8	8
Nagyfuv.	8	8	7	9:15	7	8	8
Páva	8	9	7	9:15	7	8	8
Zugló	8	7:10	7	9:15	7	8	8
Füvárva	1/28	7:10	7	9	7	1/28	8
Leányár	1/28	7:10	7	9	7	1/28	8

Péntek esti gyertyagyújtás:
8 óra 10 perccor.

Budai Isteniszteletek rendje.
Július 25. pénteken este 7 óra-
kor: július 26. szombatán d. e.
11 órakor: A II., Torockó-ut
6/b. sz. a., imaházban szom-
baton reggel 1/29 órakor: július
26. szombatán Tisa beav elő-
estjén este 9 órakor: július 27.
Tisa beav napján este 1/8 óra-
kor: július 27. vasárnap
Tisa beav napján este 1/8 óra-
kor. Isteniszteletek helye: III.
Zsigmond-u. 49., XI., Bocskay-
ut 37., II., Torockó-ut 6/b. és
péntek esteként II., Fő-utca
12. sz. a.

— Óbudai templom. (III.
Zichy-u. 9.) Imáidök: péntek
este: 7 óra 30 perccor, szombat
délután: 9 órakor.

MAGANYOS, 45 éves, jóméggel-
lensű, intelligens özvegyass-
zony, főbérleti lakással férjhez-
menne 50-55-ig, urhoz. Vidék-
re is. „Házias, 55” jelígre a
kiadóba.

FÉRJHEZADNÁM egyedülma-
radt sógornőmet, ingatlan, kész-
pénz hozománnyal és berende-
zett belvárosi lakással, egzisz-
tenciával, 55-60 év körüli uri-
emberhez „Gyógyyszerész sógor”
jelígre a kiadóba.

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII., Sip-u. 12. — Telefon: 423-930

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK
ORSZÁGOS IRODAJA

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:

ROOZ REZSÓ

Beküldött kéziratokat nem örl-
tünk meg — a visszaküldésükre
nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomdai mű-
térlet Rt. körforgóképein.

Fel. nyomdavezető: Margittay Antal